

IV. FEJEZET.

Nyomozó szolgálat.

26. §.

A nyomozó alosztályok nyomozó szolgálatáról általában.

116. A nyomozó szolgálatot a nyomozó alakulatok az illetékes felsőbb hatóságok és előljáró parancsnokságok általános irányítása mellett önállóan látják el. Nyomozások kezdeményezésében és irányításában a nyomozó alakulatoknak a legnagyobbfokú öntevékenységet kell tanusítaniuk.

A nyomozó alosztályok gyakorlati nyomozó szolgálatát az alosztályparancsnoknak vagy helyettesének személyes irányítása mellett a külső csoport teljesíti.

A nyomozó alosztály nyomozó szolgálata a következő temivalókat öleli fel:

a) olyan bűncselekmények esetében, amelyeknél a helyszínen talált állapot megrögzítése, bizonyító nyomok vagy bűnjelek szakszerű felkutatása és biztosítása a későbbi bizonyítás szempontjából fontos, a helyszínére kiszállani s azt, illetve a helyszínen talált állapotot, nyomokat, bűnjeleket stb. a rendelkezésre álló szakképzett csendőrök és technikai eszközök útján az illetékes őrs számára szakszerűen lerögzíteni;

b) országos jelentőségű, vagy a helyi jelentőséget meghaladó, továbbá olyan bűnügyek kinyomozásánál, amelyek különleges szakképzettséget vagy technikai felkészültséget igényelnek, nyomozók kirendelése által az illetékes őrsnek vagy őrsöknek segítséget nyújtani;

c) több örskörlet területére kiterjedő vagy több őrs által teljesített nyomozásnál, ha a nyomozás ugyan-

arra vagy több, de egymással kapcsolatos bűncselekményre vonatkozik, a nyomozás egységes irányítását — esetleg saját nyomozóinak kivezénylése nélkül is — átvenni és az őrsök összeműködését biztosítani;

d) előljáró parancsnokság parancsára vagy a jelen utasítás 128. pontjában felsorolt illetékes hatóság megkeresésére, szükség esetén pedig saját kezdeményezéséből is előzetes adatgyűjtés végett, vagy különleges alkalmakkor a közrend és biztonságot megóvása céljából olyan feltűnés nélkül való megfigyeléseket és puhatolásokat teljesíteni, amelyeket egyenruhában végezni nem lehetséges és végül

e) a m. kir. belügyminiszter rendelkezésére, előljáró parancsnokság parancsára vagy illetékes hatóság megkeresésére egyes vagy sorozatos bűncselekmények nyomozását átvenni, önállóan lefolytatni és a feljelentést megtenni.

117. A nyomozás során követendő eljárás a jogok és köteleességek, valamint a területi illetékesség szempontjából a nyomozó alosztályok számára is a Szut. IX. fejezetében előírtak mértékadóak azzal a különbséggel, hogy a nyomozó osztály- és alosztályparancsnokságok a kir. bíróságokkal, kir. ügyészségekkel és a rendőri (állami rendőrségi) hatóságokkal nem felhívások és jelentések, hanem átiratok (megkeresések) útján érintkeznek. A nyomozó alosztályoknak egymás között való nyomozási illetékessége a Szut. 64. §-ában az őrsökre nézve előírtak szerint alakul, azzal az eltéréssel, hogy ott, ahol az említett utasítás őrsöt említ, a nyomozó alosztályokat, örskörletek helyett pedig az illető nyomozó alosztály működési területét kell érteni.

A m. kir. rendőrség működési területén elkövetett bűncselekmények ügyében a nyomozó alosztály csak az illetékes rendőrségi hatóság felkérésére, vagy pedig a m. kir. belügyminiszter rendeletére nyomozhat, olyan feltűnés nélküli megfigyeléseket azonban, amelyek nyílt szolgálati fellépéssel nem járnak, a rendőrség működési területén önállóan is lehet teljesíteni.

Elv gyanánt kell tekinteni, hogy a nyomozó alosztály csak nagyobb területre kiterjedő, vagy igen nagy fontosságú bűncselekményeket nyomozzon ön-

állóan és főfeladatának ne ezt, hanem azt tekintse, hogy az őröknek az általuk végzett nyomozásaikban segítségükre legyen és munkájukat megkönnyítse. A nyomozások során felmutatott eredményeket minden esetben, tehát akkor is az illetékes őr tevékenységi kimutatásában kell kimutatni, ha a nyomozó alosztály önállóan nyomozott, vagy ahhoz segítséget nyújtott.

A nyomozó alosztálynak és tagjainak minden tevékenységét a közbiztonság általános érdeke, valamint a testület és a nyomozásokra elsősorban hivatott őrök érdekei iránt való teljes önzetlenség jellemezze.

27. §.

A nyomozó alakulatok tisztjeinek hatásköre a nyomozások irányítása szempontjából.

118. A nyomozó alosztályok által teljesítendő nyomozások és megfigyelések vezetése és irányítása elsősorban az alosztályparancsnokok és helyetteseik feladata. A tiszteknek jogukban áll:

a) a nyomozás érdekében, annak természete és követelményei szerint, az összes katonai- és csendőrparancsnokságokkal, katonai- és polgári bíróságokkal és hatóságokkal, valamint a m. kir. belügyminiszterium illetékes osztályaival írásban vagy személyesen közvetlenül érintkezni;

b) a kirendelt nyomozóknak, valamint a nyomozásban résztvevő őröknek a nyomozás során követendő eljárásra nézve, a Szut. 600. pont 1. bekezdés utolsó mondatában foglaltak figyelembevételével, a helyszínén személyesen szóval, vagy írásban részletes utasításokat adni;

c) olyan nyomozó cselekményeket, amelyeknek a csendőrség által hivatalból való fogantatását a Szolgálati Utasítás kifejezetten megengedi, elrendelni és végül

d) a nyomozó járőröket és nyomozókat a helyszínen személyesen ellenőrizni.

A tiszteknek nyomozó cselekményeket személyesen nem szabad fogantatni.

Ha a nyomozásnak feltűnés nélkül való irányítása vagy ellenőrzése célszerűbbnek mutatkozik, a tisztek ebben a szolgálatban polgári ruhát is viselhetnek.

119. Az ezen §-ban foglalt rendelkezések a nyomozó osztályparancsnokra szintén mértékadóak, azzal a megszorítással, hogy nyomozások személyes vezetését vagy irányítását csak a m. kir. belügyminiszter rendelkezésére veheti át.

A nyomozó alosztályparancsnokok, valamint azok helyettesei nyomozások irányítása vagy ellenőrzése végett csak feltétlen szükség esetén, a kerületi parancsnokságokhoz való egyidejű bejelentés mellett szállhatnak ki.

A nyomozó osztály tisztjeinek mindazon személyes és szolgálati kötelességeire vonatkozóan, amelyekre nézve ez az utasítás kivételt nem állapít meg, a m. kir. csendőrség tisztjeire vonatkozó szabályok és előírások mértékadóak.

28. §.

A nyomozók szolgálata.

120. A nyomozó alosztályok állományába tartozó nyomozók szolgálatukat a nyomozó alosztályparancsnok rendelkezései szerint egyenruhában vagy polgári ruhában teljesítik. Belső szolgálatban és szolgálaton kívül polgári ruhát viselniük nem szabad.

Egyenruhában való kivezénylésük esetén a nyomozó csendőrökre nézve is ugyanazok a szabályok és előírások mértékadóak, amelyek a szolgálatban álló, egyenruházott csendőrökre és járőrökre nézve érvényben vannak.

Polgári ruhában való kivezénylése esetén minden nyomozónak külön erre a célra rendszeresített, öt polgári ruhában ábrázoló fényképpel ellátott személyazonossági igazolvánnyal kell rendelkeznie. Ezeket az igazolványokat a m. kir. belügyminiszter szerzi be, a kerületi parancsnokság állítja ki és évenként megújítja. Az igazolványokat a nyomozó alosztály külső csoportjának vezetője zár alatt őrzi és a tulajdonosoknak csak pol-

gári ruhában való kivezénylésük esetén adja ki, az igazolvány szabályszerű birtoklása tehát tulajdonosának szolgálatban létét is igazolja.

Az igazolvány elvesztését a Nyomozati Értesítőben közzé kell tenni.

A felismerés elkerülése végett a csendőr olyan helyeken, ahol egyenruhában szolgálatot teljesített, vagy ahol a lakosság őt személyesen ismeri, polgári ruhában lehetően ne teljesítsen szolgálatot.

121. Polgári ruhás szolgálatba elvileg legalább két csendőrt kell vezényelni, akik azonban szolgálatukat egymástól elválva is teljesíthetik. A kivezényelt két vagy több csendőr egy járőrt képez, amelynek legrangidősebb tagja a járőrvezető, aki az egész szolgálatot vezeti, járőrtársait ellenőrzi és az egész szolgálat kifogástalan teljesítéséért felelős. A szolgálatra polgári ruhában kivezényelt csendőrök is a katonai büntető és fegyelmi szabályoknak vannak alávetve. A polgári ruhában teljesített szolgálatot is közbiztonsági szolgálatnak kell tekinteni és a csendőr által annak tartama alatt elkövetett bűncselekményeket és fegyelmi kihágásokat „szolgálatban“ elkövetettek gyanánt kell elbírálni.

A polgári ruhában teljesített szolgálat, valamint egyes csendőröknek ilyen szolgálatba való kivezénylése szolgálati titok és arra a hatóságokhoz, így a bíróságokhoz teendő jelentésekben, illetve feljelentésekben is csak akkor szabad hivatkozni, ha a bizonyítás másként nem lehetséges. Csak ilyen esetben szabad a polgári ruhás szolgálatot teljesített csendőröket is a bíróságoknál vagy a hatóságoknál tanuként bejelenteni.

122. A polgári ruhában teljesített szolgálat céljából és természetéből következik, hogy a polgári ruhában kivezényelt csendőröknek kilétüket felfedniök vagy önálló nyomozó cselekményeket foganatosítaniok nem szabad. Kivétel az az eset, amikor a polgári ruhában kivezényelt csendőrnek olyan, halasztást nem tűrő, nyomozati cselekmény (elfogás, házkutatás, személymota-zás stb.) teljesítésére nyílik alkalma, amelynek elmulasztása vagy elhalasztása a nyomozás eredményét vagy a gyanúsított kézrekerítését végleg megghiúsítaná vagy

veszélyeztetné. Ha azonban az ilyen nyomozati cselekmények teljesítésére egyenruházott közbiztonsági közegek állanak rendelkezésre, úgy arra azokat kell felkérni.

Nyomozó cselekmények foganatosítása, vagy egyáltalában szolgálati fellépés és ténykedés előtt a polgári ruhás csendőr magát arcképes személyazonossági igazolványával igazolni köteles, ezeken az eseteken kívül azonban az igazolványt személyazonosságának igazolására csak elkerülhetetlen szükség esetén használhatja.

A polgári ruhában kivezényelt csendőrt, kilétének indokolatlan felfedése miatt fegyelmi úton felelősségre kell vonni. A polgári ruhával való mindennemű visszaélést szigorúan meg kell torolni.

123. Az őrsök támogatására kivezényelt egyenruházott vagy polgári ruhás nyomozók kivezényeltetésük tartama alatt annak a szakasz-, illetve őrsparancsnoknak vannak alárendelve, aki őket igényelte, illetve aki azt a nyomozást, amelyben közreműködnek, vezeti. Ez az alárendeltség a szolgálat egész tartama alatt és akkor is fennmarad, ha a nyomozó alosztály nyomozóinak az illető szakasz területét, illetve az őrs körletét el kell hagyniok. Ha azonban a kirendelt nyomozó a nyomozást vezető szakasz- vagy őrsparancsnoknál magasabb rendfokozatú vagy rangban idősebb, akkor az utóbbival egyetértésben jár el.

Önként értendő, hogy a nyomozó alosztály által kivezényelt nyomozó csendőröket nem szabad korlátozni abban, hogy a nyomozás vezetőjétől meghatározott körön belül feladatuk megoldása és a bűncselekmény kiderítése érdekében a legnagyobb öntevékenységet tanúsíthassák, viszont nekik sem szabad a kicsinyességig menő állandó irányításra vagy gyámkodásra várniok, annál kevésbbé, mert a nyomozás vezetőjével vagy — polgári ruhában történt kivezénylésük esetén — az egyenruhában nyomozó bajtársaikkal való gyakori személyes érintkezésük sokszor akadályba ütközhetik.

124. A polgári ruhában kivezényelt csendőrnek a lehetőség szerint kerülnie kell minden olyan magatartást, amely fegyverhasználatra vezethet. Ez kilétének gondos leplezése esetén rendszerint nem ütközik nehéz-

ségbe. Kilétének felfedezése nélkül fegyverét csakis a jogos védelem korlátai között használhatja.

Ha kilétének felfedezése szükséges volt és a fegyverhasználat szüksége is bekövetkezett, fegyverét a Szut. 49. §-ában leírt elvek szerint használhatja.

Az egyenruhában kivezényelt nyomozó csendőrök ugyanazt a fegyverzetet és felszerelést viselik, amely a közbiztonsági szolgálatban álló csendőr számára elő van írva. Polgári ruhában a csendőr zsebben hordható forgópisztollyal, tartaléktöltényekkel, villamos zseblámpával és kézibilincsel van ellátva.

125. Tekintettel arra, hogy a polgári ruhában kivezényelt csendőrök szolgálatának természete néha egyenesen szükségessé teszi, hogy korecsmákban és vendéglőkben megforduljanak, az ilyen helyekre polgári ruhában való belépés és ott a szolgálat érdeke által megkívánt ideig való tartózkodás, valamint szeszes italoknak kis mértékben való élvezete meg van ugyan engedve, a szeszes italok túlélvezésétől azonban szigorúan óvakodni kell, mert már az első ízben való megittasodás is a legszigorúbb megtorlást és a nyomozó alakulat állományából való azonnali áthelyezést vonja maga után.

A polgári ruhában kivezényelt csendőrök szolgálatuk tartama alatt tiszteletadást (köszöntést) nem teljesítenek.

126. A polgári ruhában kivezényelt csendőrök időbeli szolgálati teljesítményét nem szolgálati órákban, hanem napokban és fél napokban kell megjelölni. Ennél a megjelölésnél a 6 óráig vagy még kevesebb ideig tartó szolgálatot figyelmen kívül kell hagyni, 6-tól 15 óráig terjedő időt fél napnak, 16 vagy ennél több órát pedig egész napnak kell számítani.

Az, hogy a nyomozó csendőröknek havonta hány napot kell szolgálatban tölteniök, nincs meghatározva, ez a szolgálat mindenkorai szükségletétől függ. Az egyszeri kivezényelés alatt teljesítendő szolgálat leghosszabb időtartama szintén nincsen megállapítva, hosszabb tartamú megfigyelések esetén azonban a kivezényeltnek időnkint való felváltása meg van engedve.

29. §.

A nyomozó alosztályok igénybevétele.

127. Az örsök a körletükben előfordult, illetőleg a tudomásukra jutott azokat a bűncselekményeket, amelyek a jelen utasítás 38. pontjában fel vannak sorolva és amelyeknél a 201. pont *a)–f)* alpontjaiban felsorolt körülmények valamelyike fennforog, a 9. melléklet 28. folyószáma alatt elrendelt módon az illetékes nyomozó alosztálynak is bejelenteni kötelesek. Abban a tekintetben, hogy a szóbanforgó bűncselekmény nyomozásába a nyomozó alosztály hivatalból beavatkozzék-e és milyen mértékben, a bejelentett adatok és az esetleg még beszerzendő póttadatok alapján a nyomozó alosztályparancsnok dönt. Nevezetesen:

a) ha helyszíni szemle és a helyszíni adatok lerögzítése szükséges, a helyszínelő alcsoport kiszállását elrendeli;

b) ha a nyomozás természete olyan, hogy annak folyamán előreláthatóan polgári ruhás csendőrök igénybevételeire is szükség lesz, azok kivezénylése iránt intézkedik;

c) ha a bejelentett adatok alapján nem lehet megállapítani, hogy a nyomozó alosztály közbelépésére szükség van-e vagy nincsen és ha az ennek megállapításához szükséges póttadatok távirattal vagy távbeszélőn idejében nem lehet beszerezni, egy nyomozó csendőrt (lehetően alcsoportvezetőt) a helyszínére személyes tájékoztató végett kirendel és a továbbiakra nézve annak jelentése szerint jár el;

d) ha sem a helyszínelő alcsoport kirendelése, sem pedig nyomozók kivezénylése nem mutatkozik szükségesnek, de a bűncselekmény természete vagy egyéb bűncselekményekkel való kapcsolata olyan, hogy abban több örsnek kell egyidejűen nyomozást fogantatnia és ennél fogva a nyomozásnak a nyomozó alosztály által való irányítása szükségesnek mutatkozik, az irányítást átveszi és erről az illetékes örsöket távirat (távbeszélő) útján, azok előljáró szárnyparancsnokságait pedig egyidejűen írásban értesíti;

e) ha a nyomozó alosztály közbelépése vagy közreműködése egyáltalában nem szükséges, az örs jelentését tudomásulvétel, illetve az esetleg szükséges egyéb teendők (Nyomozati Értesítő, eseményjelentés, sajtóiroda stb.) után irattárba helyezi. A megtett vagy megtenni szándékolt intézkedésekről a nyomozó alosztályparancsnok az érdekelt örsöt vagy örsöket mindig és idejekorán értesítse.

128. A nyomozó alosztálynak valamely bűncselekmény nyomozásába való bekapcsolódását, esetleg valamely bűncselekménynek a nyomozó alosztály által önállóan való nyomozását és az esetleges megfigyeléseket elrendelhetik:

- a) a m. kir. belügyminiszter;
- b) az illetékes csendőr kerületi parancsnokság; ugyanerre nézve a nyomozó alosztályt igénybe vehetik;
- c) a nyomozó osztályparancsnok;
- d) az illetékes osztály-, szárny-, szakasz- és örsparancsnokság;
- e) az illetékes királyi bíróságok, a kir. ügyészség és a vizsgálóbíró;
- f) a honvéd törvényszékek és a katonai bünvádi eljárás elrendelésére illetékes parancsnokok ügyészei, továbbá a katonai bünvádi eljárásban közreműködésre hivatott parancsnokságok és hatóságok;
- g) az illetékes főszolgabíró és a m. kir. rendőrség illetékes hatóságai.

Az igénylések elbírálása tekintetében a Szut. 525. pontjában foglaltakat kell értelemszerűen alkalmazni.

129. Ha a nyomozó alosztálynak egyes meghatározott bűnesetek nyomozásába való beavatkozását vagy egyéb irányú igénybevételét illetően az illetékes csendőrtiszti parancsnokságok és az előző pont f) alpontja alatt felsorolt hatóságok (parancsnokságok) vagy a polgári hatóságok között egyfelől és a nyomozó alosztály között másfelől nézeteltérés merül fel, afelett az illető nyomozó alosztály előljáró csendőr kerületi parancsnoksága dönt.

A nyomozó alosztályok által teljesített nyomozások szakszerű irányítása, valamint az egész nyomozás taktikájának megválasztása a nyomozó alosztályparancs-

nok hatáskörébe tartozik. A nyomozó alosztály igénybevétele esetén tehát azzal csak a megoldandó feladatot kell közölni, annak miként való részletes végrehajtására nézve azonban a parancsnoknak utasítást adni nem lehet.

Olyan esetekben, amikor a nyomozó alosztály több, örs egyidejű nyomozásának az irányítását átveszi, jogában áll az illető örsökkel közvetlenül levelezni, azoknak a nyomozással kapcsolatban szakszerű utasításokat adni, tőlük jelentéseket bekövetelni s azokkal szemben egyáltalán minden olyan intézkedést megtenni, amely a bűncselekmény kiderítése szempontjából célszerűnek látszik.

30. §.

A helyszínelés.

130. Ha a nyomozó alosztály olyan bűncselekményről kap jelentést vagy értesül, amelynél a helyszíni szemle szakszerű megejtése, vagy a helyszínen talált állapotnak, bűnjeleknek, nyomoknak stb. megrögzítése vagy biztosítása a későbbi eljárás szempontjából fontosnak vagy célszerűnek látszik, az alosztály úgynevezett helyszínelő alcsoportját a helyszínére azonnal ki kell rendelni.

A helyszíni szemle természetéből és követelményeiből következik, hogy az annál eredményesebb, minél kevesebb késedelemmel történik, sőt a helyszíni szemle késedelmes megejtése annak eredményét esetleg teljesen meg is hiúsíthatja. A nyomozó alosztály parancsnokának tehát a helyszínelő alcsoport olyan állandó készenlétéről kell gondoskodnia, hogy helyszíni szemlét igénylő bűncselekmény előfordulása esetén annak tudomásulvétele után mind nappal, mind éjjel (L. 17. pont a) alpont.) a bűncselekmény színhelyére azonnal útba indulhasson.

Minden alosztálynál betűrendes áttekintést kell szerkeszteni arról, hogy az alosztály működési területén levő minden egyes község — a gépkocsival járható leg-
rövidebb utat számítva — az alosztály állomáshelyétől

hány kilométer távolságra van; meg kell jelölni az útírányt is, amelyen a távolság számított.

131. A helyszínelő al csoportnak a bűncselekmény színhelyén való minél gyorsabb megjelenhetése végett minden alosztálynak egy-egy gépkocsi áll rendelkezésére a következő felszereléssel:

1. *Fényképezőgép* nappali és éjjeli felvételek eszközéséhez, továbbá a felvételeknek műhelyi és helyszíni előhívásához és másolásához szükséges felszereléssel;

2. *Daktiloszkópiái* helyszíni és személyi felvételek eszközéséhez és ujjlenyomatok kereséséhez szükséges felszerelés.

3. *Lábnyomok* és egyéb helyszíni nyomok biztosítására és lemintázására felszerelés.

4. *Rajzeszközök* helyszíni vázlatok készítéséhez.

5. *Bűnjelek* szakszerű csomagolásához, továbbá *vegyvizsgálati anyagok* szállításához szükséges csomagoló szerek, dobozok és edények.

6. *Tárgyak* lemintázásához szükséges anyagok.

7. *Rádió* felvevő készülék a közbiztonsági leadó-állomások közleményeinek felvételére.

8. *Távbeszélő* készülék a vezetékes távbeszélő vonalakba való bekapcsoláshoz szükséges szerelvényel.

9. Különböző méretű és erősségű *zsebmikroszkópok* és *nagyítóüvegek*.

10. *Világítóeszközök* (gyertyák, gyufa, 4 drb vilamos zseblámpa).

11. *Írószerek*. Írópapír, különféle nyomtatványok és úrlapok.

12. Egy darab hordozható (portable) *írógép*.

13. *Hossz-, súly- és űrmérő* eszközök.

14. Két darab *kerékpár*.

15. *Fényszórók* éjjeli munkához.

16. *Mentőszekreny* az első segélynyújtáshoz.

17. Különböző *szerszámok*.

18. Egy teljesen felszerelt *sátor* összecukható asztallal és székekkel.

A helyszínelő al csoporthoz tartozik a szolgálati eb is.

A helyszínelő al csoport rendelkezésére áll még az alosztálynál:

19. Egy darab *mikroszkóp* (a budapesti alosztálynál mikrofotográfiai felvételek eszközésére szolgáló felszereléssel) és

20. *Fényképfelvételek megnagyításához* szükséges készülék.

Azokat a felszereléseket és készülékeket, amelyek csak a budapesti alosztálynak állanak rendelkezésére, az utóbbi útján valamennyi alosztály igénybe veheti.

132. A helyszínelő al csoport tagjai, akiknek helyszíni szemlék alkalmával a helyszínelő gépkocsin ki kell szállaniuk, a következők:

a) egy fényképész;

b) egy daktiloszkópus;

c) egy ebvezető és

d) egy gépkocsivezető.

A fényképésznek és daktiloszkópusnak a helyszíni vázlatok készítésében és a helyszín szakszerű leírásában is kiképezve kell lenniük.

Ha a bűncselekmény nyomozására a nyomozó alosztály a saját állományából is vezényel — egyenruházott vagy polgári ruhás — csendőröket; a járőrvezetőnek a helyszíni szemlénél mindig jelen kell lennie.

133. A helyszínelő al csoport teendői a bűncselekmény színhelyén a következők:

a) a helyszínről, illetve az ott talált állapotról a szükséges fényképfelvételeket elkészíti;

b) amennyiben a bizonyítás szempontjából szükségesnek vagy célszerűnek mutatkozik, a helyszínről és annak környékéről — esetleg a bűncselekmény egyes mozzanatainak megjelölése mellett — vázlatot készít;

c) a bűncselekmény színhelyét, annak állapotát, valamint az azon talált hullákat, bűnjeleket stb. a bizonyítás, valamint a további eljárás céljaira szakszerűen leírja;

d) a helyszínén az egyes tárgyakon feltalálható ujjlenyomatokat felkutatja, megrögzíti vagy leveszi és szükség esetében a gyanúsított vagy más személyek ujjnyomataival azonosítja;

e) a helyszínén vagy annak környékén levő bűnjeleket felkutatja s azoknak, valamint a rajtuk levő

nyomoknak és elváltozásoknak megőrizhető vagy szállítható állapotban való biztosításáról gondoskodik;

f) a bizonyítás szempontjából felhasználható láb- és egyéb nyomokat lemintázza;

g) a bűncselekmény színhelyére vagy onnan elvezető nyomokat a szolgálati ebbel felkutattatja és követeti;

h) a kémiai vagy mikroszkópikus vizsgálatokhoz szükséges anyagok őrizetbevételéről és szakszerű becsomagolásáról gondoskodik és végül

j) abban az esetben, ha hatósági kiszállás várható, a bűncselekmény színhelyének változatlan állapotban való megőrzésére nézve szükséges intézkedéseket az illetékes őrs parancsnokával vagy járőrével egyetértésben megteszi.

134. A helyszínelő alcsoport az általa elkészített fényképfelvételeket, vázlatokat, leírásokat, ujjlenyomatokat, nyom- és tárgymintázatokat, a kémiai — vagy mikroszkópikus vizsgálatokhoz szükséges anyagokat és végül az összes — becsomagolt, tartályba helyezett stb. — bűnjeleket a további nyomozás során leendő felhasználás, illetve a bírósághoz vagy hatósághoz leendő beszolgáltatás céljából az illetékes őrsparancsnokságnak, vagy ha a nyomozást egyszerre több őrs teljesíti, a nyomozást vezető szakasz- vagy őrsparancsnoknak adja át.

Mindazokat a munkákat, amelyeket a helyszínelő alcsoport a helyszínén nem tud elvégezni, bevonulása után, a nyomozó alosztálynál fogantatosítja s az illetékes szakasz- vagy őrsparancsnoknak utólag küldi meg.

A helyszínelő gépkocsit csak addig szabad visszatartani, amíg arra szükség van. Ha a helyszíni szemle 12 óránál hosszabb időt vesz igénybe és ha a gépkocsira, illetve valamelyik olyan felszerelésre vagy készülékre, amelyet csak gépkocsin lehet szállítani, nincsen szükség, a gépkocsit be kell vonultatni, hogy a nyomozó alosztálynál szükség esetén mielőbb újra rendelkezésre álljon. Ebben az esetben a helyszínelő alcsoport tagjai külön vonulnak be.

135. Ha a nyomozó alosztálynak olyan időben kellene helyszínelő alcsoportot kirendelnie, amikor a gépkocsi szolgálati úton van vagy üzemképtelen, az alcso-

port kirendelését a helyszínhez legközelebb eső szomszédos nyomozó alosztálytól kell kérnie, amely azt azonnal kivezenyelni tartozik, feltéve, hogy a bűncselekmény helye nem fekszik az alosztály állomáshelyétől 150 km-nél nagyobb távolságra.

Ha a bűncselekmény színhelye gépkocsival meg nem közelíthető, akkor az illetékes őrs útján távbeszélőn intézkedni kell, hogy a helyszínelő alcsoportnak ott, ameddig a gépkocsival el lehet jutni, az oda való megérkezés időpontjában azonnal előfogat álljon rendelkezésére. Nem szabad előfogatot igénybe venni, ha a bűncselekmény színhelye a gépkocsival elérhető ponttól 3 km-re vagy ennél közelebb fekszik.

136. A helyszínelő alcsoportok vezetői kiszállásaikról és az ez alkalmakkor végzett munkáikról naplót tartoznak vezetni. A naplóba a bejegyzéseket a nyomozó alosztályhoz történt bevonulás után kell eszközölni s azokat a külső csoport vezetője, az alosztályparancsnok-helyettes és az alosztályparancsnok láttamozzák. Azt, hogy a napló egyes bejegyzéseiben milyen adatokra kell kiterjeszkedni, a nyomozó alosztály parancsnoka állapítja meg. A naplót bekötött könyvbe kell írni, alaki szabályai nincsenek.

A szolgálati eb alkalmazásairól és az ezek során elért eredményekről az ebvezetőnek is naplót kell vezetnie.

A helyszínelő alcsoport tagjainak olyan időben való foglalkoztatásáról, amikor szolgálatukkal nincsenek elfoglalva, az alosztályparancsnok gondoskodik.

A helyszínelő alcsoport tagjai mind szolgálatban, mind szolgálaton kívül egyenruhát, szolgálatban azonban egyéb szabályszerű felszerelés mellett puska helyett pisztolyt viselnek.

31. §.

A nyomozó csendőrök kivezenyelése és bevonulása.

137. Azt, hogy az előfordult bűncselekmények nyomozásában való segédkezésre, illetve azok önálló nyomozására melyik csendőrök vezényeltessenek ki, valamint, hogy a kivezenyelték, vagy azok közül egyesek szolgálatukat egyenruhában vagy polgári ruhában teljesít-

sék-e, a nyomozó alosztályparancsnok vagy helyettese rendeli el.

Amennyiben a nyomozók szakok szerint alcsoportokba vannak osztva, a nyomozókat elvben mindig a bűncselekmény természetének megfelelő alcsoport tagjai közül kell kirendelni s csak ha ezek bármilyen okból nem állnának rendelkezésre, szabad helyettük más alcsoportokba tartozó nyomozókat kivezényelni.

Az örsök által fogatosított nyomozások támogatására polgári ruhában rendszerint legalább két csendőrt kell kivezényelni. Különösen fontos esetben, vagy ha ugyanabban az ügyben teljesítendő nyomozásra vagy megfigyelésre kettőnél több polgári ruhás csendőrt kell kivezényelni, célszerű a nyomozást (megfigyelést) vezető szakasparancsnok mellé vagy örsre a nyomozó alosztály állományából egy egyenruházott csendőrt is kivezényelni, akinek az a főfeladata, hogy a polgári ruhás csendőrökkel a feltűnés nélküli összeköttetést fenntartsa és az összeműködést biztosítsa.

138. A nyomozó alosztály által önállóan teljesített nyomozások fogatosítására — ha a nyomozás nyíltan történik — a polgári ruhás csendőrökkel együtt egy 2 főből álló egyenruházott kerékpáros járőrt is ki kell vezényelni abból a célból, hogy a nyomozás során felmerülő mindazokat a nyomozó cselekményeket, amelyeket a polgári ruhás csendőrök kilétüknek felfedése nélkül nem tudnának fogatosítani (kikérdezés, házkutatás, elfogás stb.), elvégezze. Ilyen esetben a polgári ruhában nyomozó csendőrök a nyomozást egyenruhában vezető járőr vezetőjének vannak alárendelve, aki utóbbi ezért lehetőleg rangidős (alcsoportvezető) legyen.

Nyílt szolgálati fellépéssel nem járó, úgynevezett előkészítő nyomozások, továbbá megfigyelések esetében a polgári ruhás csendőrök mellé egyenruházott járőrt nem kell kivezényelni. Ilyen kivezénylések alkalmával a kivezényelt polgári ruhás csendőrök szolgálatukat az illetékes szakasz- vagy örsparancsnok rendelkezései szerint, illetve, ha a nyomozást vagy megfigyelést a nyomozó alosztály önállóan teljesíti, önállóan járnak el.

A polgári ruhában kivezényelt két vagy több csendőr minden esetben, tehát akkor is külön járőrt

képez, ha velük egyidejűen egyenruhás nyomozó járőr is kivezényeltetett. A polgári ruhás csendőrök közül a rangban legidősebb a járőrvezető, akinek a járőr többi tagjai alá vannak rendelve és aki az egész szolgálat szabályszerű és szakszerű teljesítéséért felelős.

139. Az egyenruhában és polgári ruhában kivezényelt csendőröket a külső csoport vezetője (helyettese) igazítja el.

Hosszabb tartamú kivezénylések esetében a kivezényelt csendőröket a nyomozó alosztályparancsnok — legfeljebb az előreláthatóan felmerülő utazási költségek és vezénylési pótdíjak összegének erejéig — előleggel láthatja el. Erre a célra minden alosztálynál kézipénztár áll rendelkezésre.

Az egyenruhában kivezényelt járőr vezetőjét, a polgári ruhában kivezényelt járőrnek pedig minden tagját a 6. minta szerinti „Járőrnapló“-val kell ellátni. A napló első oldalára csak az évenként 1-nél kezdett folyószámot és a tulajdonos (járőrvezető) nevét kell a szolgálati feladat megjelölése nélkül reávezetni. A tulajdonosnak a napló megfelelő rovataiba minden helységet be kell vezetnie, ahol szolgálata közben megfordult, a „Szolgálati ténykedés“ rovatba azt kell beírnia, hogy az illető helységben milyen szolgálati ténykedéseket fogatosított, a „Megjegyzés“ rovatba pedig általánosságban azt, amit a Szut. 265. pontjának *a)* és *b)* alpontjaiban előírtak szerint a szolgálati lap megjegyzés rovatába be kell vezetni.

Ha a napló tulajdonosa ugyanabban a helységben hosszabb ideig teljesít szolgálatot, a végzett szolgálati ténykedéseket a naplóba naponta kell bevezetnie.

A járőrnapló szigorú szolgálati titkot képez, abba tehát a feljegyzéseket — különösen polgári ruhában — feltűnés nélkül kell eszközölni. A járőrnapló gondatlanságból való elvesztése fegyelmi felelősséggel jár.

140. A nyomozó csendőrök szolgálatának különleges természete miatt az igénybevehető pihenők időtartamát nem lehet pontosan előírni, a járőrvezető (kivezényelt csendőr) azonban felelős azért, hogy a rendelkezésére álló időt — a Szut. 289. pontjának 1. bekezdésében foglaltak szem előtt tartása mellett — a szolgálat

érdekében minél jobban kihasználja s hogy pihenőt csak az elkerülhetetlenül szükséges mértékben vegyen igénybe. Ezt a járőr (csendőr) bevonulása után a külső csoport vezetője, a szolgálatvezető és az alosztályparancsnok (helyettese), akik a naplót átvizsgálják és láttamozzák, szigorúan ellenőrizni kötelesek.

141. A szolgálatból bevonuló csendőrök a külső csoport vezetőjénél (helyettesénél) és az alosztályparancsnok rendelkezései szerint esetleg nála (helyettesénél) is jelentkezni és a szolgálat eredményét szóval jelenteni kötelesek.

A kivezényelt járőrvezető a szolgálat lefolyásáról és eredményéről az alosztályparancsnokságnak rövid írásbeli jelentést tesz, amit az alosztályparancsnokság láttamozás céljából minden hónap 5., 15. és 25-én tekintés céljából a járőrnapló csatolása mellett az előjáró kerületi parancsnoksághoz felterjeszt.

Ha ez a jelentés olyan adatokat tartalmaz, amelyek nyílt szolgálati fellépésre vagy feljelentésre okot nem szolgáltatnak ugyan, de a nyilvántartás szempontjából hasznosíthatóknak látszanak, azokat, illetve azoknak a vonatkozó részét le kell másolni, be kell iktatni és a nyilvántartási fölapra át kell jegyezni. Ha annak, akire a jelentés vonatkozik, nyilvántartási lapja még nincsen, akkor azt ki kell állítani. Az ilyen módon szerzett adatokat alosztályértesítésben a többi nyomozó alosztállyal is közölni kell. Hasonlóan kell eljárni akkor is, ha ilyen adatokról az alosztály valamennyi tagja szolgálati kivezénylés nélkül, önbuzgalomból szerzett tudomást. Az ilyen értesülésekről készített feljegyzések olyanok legyenek, hogy később és akkor is tökéletes tájékozást nyújtsanak, ha az illető nyomozó már nem lesz az alosztály állományában.

32. §.

A nyomozó alosztály járőreinek szolgálati eljárása.

142. A nyomozó alosztály által valamely örs támogatására egyenruhában kivezényelt nyomozó járőr (csendőr) szolgálatának megkezdése előtt annak az örsnek a parancsnokánál, amelynek támogatására kivezé-

nyeltetett, jelentkezni köteles. Nyomozó szolgálatát az örsparancsnok utasításai szerint látja el.

A nyomozó alosztály járőre lehetően ne egyedül és önállóan, hanem az illető örsbeli csendőrökkel karöltve nyomozzon úgy, hogy a két-két főből álló járőröknek egyik tagja örsbeli, másik tagja pedig nyomozó alosztálybeli legyen. A járőrvezetőt a rangviszonyok szerint kell kijelölni.

Ha a nyomozó alosztály egyenruházott járőre nem valamely örs támogatására lett kivezényelve, hanem több örs körletére kiterjedő önálló nyomozást végez, szolgálatát az egyes örskörletekben ilyen esetben is a lehetőség szerint az illetékes örs segítségével teljesítse, de csupán az örsön való jelentkezés végett annak állomáshelyén nem kell megjelennie, ha szolgálati feladata azt egyébként nem teszi szükségessé.

A nyomozó alosztály egyenruházott járőreinek szolgálati és nyomozási eljárása tekintetében mindenben a Szut.-nak az örsök járőreire vonatkozó határozványai mértékadóak.

143. Valamely örs támogatására polgári ruhában kivezényelt nyomozó csendőrök az illetékes örs állomáshelyére vagy körletébe való megérkezésüket az illetékes örsparancsnoknak alkalmas módon és feltűnés nélkül jelentik. Az örsparancsnok intézkedik aziránt, hogy a polgári ruhás csendőrökkel alkalmas helyen és időben találkozzék, velük a nyomozás feladatát és részleteit megbeszélje és parancsait közölje. Az ilyen megbeszélést legcélszerűbb a polgári ruhás csendőrök alkalmazási helyén kívül eső területen és helyen megtartani. Ezen első megbeszélés alkalmával az örsparancsnok intézkedik aziránt is, hogy a polgári ruhás csendőrökkel való állandó összeköttetése a nyomozás későbbi folyamán is állandóan biztosítva legyen.

A nyomozó alosztály egyenruházott és polgári ruhás járőrei mindaddig alkalmaztatási helyükön maradnak, amíg működésükre *okvetlen* szükség van. A nyomozó alosztályhoz való bevonulást a nyomozásvezető rendeli el.

144. A nyomozó alosztály által önállóan foganatosított nyomozások és megfigyelések teljesítésére polgári

ruhában kivezenyelt nyomozó csendőrök — ha nem egyenruházott nyomozó alosztálybeli járőrvezető vezetése alatt működnek — szolgálatukat elvben az illetékes örsöktől függetlenül teljesítik, természetesen azonban, hogy az utóbbiak közreműködését és segítségét szükség esetén bármikor igénybe vehetik.

A polgári ruhában nyomozó csendőrök alkalmazásának módja és a részükről követendő nyomozati eljárás — feltéve, hogy nyíltan fel nem lépnek és nyílt nyomozó cselekményeket sem foganatosítanak — alaki szabályokhoz kötve nincsen, hanem az illetők a nyomozó alosztályparancsnokságtól vagy más előljáróiktól esetről esetre kapott szóbeli utasítások szerint, a szolgálati feladatuk szempontjából legcélszerűbbnek látszó módon kötelesek eljárni. Nyílt fellépés esetén a polgári ruhás csendőröket értelemszerűen ugyanazok a jogok és kötelességek illetik meg, amelyek az egyenruhás csendőr szolgálatát szabályozzák.

145. Különleges alkalmakkor, pl. vásárokra, búcsúkra, továbbá a kerületi parancsnoknak való előzetes bejelentés mellett gyűlésekre, nagyobb ünnepségekre, magasrangú bel- vagy külföldi személyiségek utazásai alkalmával a nyomozó alosztály megfigyelések teljesítése végett a maga területén bárhová kirendelhet polgári ruhás csendőröket. Az ilyen helyekre kivezenyelt polgári ruhás csendőrök szolgálatukat a helyi örstől, illetve az egyenruhában kivezenyelt járőröktől függetlenül teljesítik s azokkal személyesen csak akkor érintkeznek, ha azt a szolgálat érdeke megkívánja. Hasonló megfigyelő szolgálatot vonatokon is lehet teljesíteni.

146. A m. kir. rendőrség működési területén mind az egyenruhában, mind pedig a polgári ruhában kivezenyelt nyomozó csendőrök az illetékes rendőrségi hatóságnál jelentkezni kötelesek, de csak akkor, ha nyílt nyomozást vagy nyílt szolgálati fellépést foganatosítanak. A Szut. 396. pontjának utolsó bekezdésében említett eset kivételt képez. Olyan puhatolásokat és megfigyeléseket, amelyek csupán az adatgyűjtést vagy valamely nyomozás előkészítését célozzák, de nyílt szolgálati fellépéssel nem járnak, a rendőrség működési területén az illetékes rendőrségi hatóságnál való jelentkezés

nélkül is lehet teljesíteni. Ha azonban ezen puhatolások és megfigyelések során olyan adatok szerezhetnének, amelyek a rendőrség által saját hatáskörében felhasználhatók vagy felhasználandók volnának, azokat a rendőrség illetékes hatóságával közölni kell.

33. §.

Ellenőrzés.

147. A nyomozó alosztály által mind egyenruhában, mind pedig polgári ruhában kivezenyelt csendőröknek szolgálatuk tartama alatt ellenőrzés alatt kell állaniuk. Olyan kihágások és visszaélések miatt, amelyek a kellő és lehető ellenőrzés elmulasztása tett lehetőséggé, a vétkessel együtt az is felelős, aki az ellenőrzésre kötelezve lett volna, de azt elmulasztotta, vagy nem a köteles gondossággal teljesítette.

A nyomozó alosztály által kivezenyelt csendőröket — különösen, ha szolgálatukat polgári ruhában teljesítik — nem mindig lehetséges olyan gyakran és a szolgálat részleteibe menően ellenőrizni, mint az örsök járőreit, ezt a csökkent ellenőrzési lehetőséget azonban a nyomozó alakulatok állományában levő csendőrök tökéletes és feltétlen megbízhatóságának kell ellensúlyoznia, amire úgy a kiválasztásnál, mint a nyomozó-alosztály állományában való megtartásnál igen nagy súlyt kell helyezni.

A nyomozó alosztály járőreinek ellenőrzését az az örs- (szakasz-) parancsnok foganatosítja, amelynek körletében vagy területén azok működnek, de a nyomozó alosztály is köteles a járőrök ellenőrzése végett a jelen §. határozványaihoz képest, ellenőrző közegeket kirendelni.

148. A nyomozó alosztály egyenruházott járőreinek az illetékes örsön való jelentkezésére nézve általában a Szut. 105. pontjának 2. és 3. bekezdéseiben foglalt rendelkezések mértékadóak azzal a különbséggel, hogy szakaszparancsnoki székhelyen a nyomozó járőrnek a szakaszparancsnoknál is jelentkeznie kell.

A jelentkezés megtörténtét az örs- (szakasz-) parancsnok a járőrnaplóban — az oldal egész szélességében — igazolja. Az erre vonatkozó bejegyzésben azt is igazolnia kell, hogy a nyomozó alosztály járőrének az illető állomáson mettől-meddig (nap és óra) volt tennivalója.

Ha a nyomozó alosztály egyenruházott járőre vagy annak egyik tagja örsbeli járőrrel vagy csendőrrel együtt teljesít szolgálatot, az örsbeli járőrt vagy csendőrt ellenőrző örsparancsnok (helyettese) egyúttal a nyomozó alosztály járőrét (csendőrét) is ellenőrizni s ennek megtörténtét annak járőrnaplójába bevezetni köteles.

149. A polgári ruhában kivezényelt csendőrök elvben szintén jelentkezni kötelesek azon az örsön, amelynek állomáshelyén vagy körletében szolgálatot teljesítenek. Ez alól a kötelezettség alól csak a Szut. 105. pontjának 3. bekezdésében említett eset képez kivételt. Miután azonban a polgári ruhában kivezényelt csendőrök szolgálata sokszor olyan természetű, hogy az örsön való személyes megjelenésük a szolgálat szempontjából hátrányos lehet, ilyen esetben a személyes jelentkezést mellőzni kell s azt feltűnés nélkül, más, alkalmas módon (csendőrök által közvetített üzenettel, postán küldött levélben stb.) kell eszközölni.

A polgári ruhás csendőrök tevékenységének ellenőrzése az illetékes örs- (szakasz-) parancsnok részéről is feltűnés nélkül történjék; személyes érintkezésnek csak akkor van helye, ha az teljesen aggálytalan körülmények között történhetik meg. Ennek módját az örs- (szakasz-) parancsnok állapítja meg. A polgári ruhás csendőrök ellenőrzésének megtörténtét, amikor lehetséges, a járőrnaplóba szintén be kell jegyezni.

150. A nyomozó alosztály parancsnoka olyan esetekben, amikor szükségesnek látja, az alosztály egyenruhás és polgári ruhás járőreinek ellenőrzése végett a külső csoport vezetőjét, ez utóbbi helyettesét és a szolgálatvezetőt is kirendelheti. Ilyen ellenőrzésre főleg nagyobb szabású nyomozások esetében és akkor van szükség, ha a nyomozó járőr önállóan nyomoz, ha hosszabb időn át van távol vagy ha szolgálatát több örs körletében teljesíti.

A nyomozó alosztály parancsnoka és az ő helyettese küllellenőrzéseket csak a feltétlen szükséghez képest és esetről-esetre az előljáró kerületi parancsnok engedélyével teljesít.

151. A nyomozó alosztály egyénei által foganatosított ellenőrzésnek mindig polgári ruhában kell történnie. Az ellenőrzőnek a nyomozó alosztály egyenruházott járőrével, valamint annak az örsnek (szakaszparancsnoki székhelyen szakasznak) a parancsnokával, amelynek körletében a nyomozó járőr működik, mindig, a polgári ruhában kivezényelt csendőrökkel pedig a lehetőség szerint, személyesen is érintkeznie kell. Ha az ellenőrző a polgári ruhás járőrrel nem találkozott vagy a személyes érintkezés felvétele nem volt kívánatos, az ellenőrzés megtörténtét az ellenőrző a járőrnaplóba a járőr (csendőr) bevonulása után utólag jegyzi be.

A nyomozó alosztály parancsnoka, ha szükségesnek látja, a kivezényelt — egyenruházott vagy polgári ruhás — járőröknek elrendelheti, hogy tartózkodási helyükről, végzett szolgálatukról, annak eredményéről, továbbá szándékolt tennivalóikról és tervezett útirányukról az alosztályparancsnokságnak vagy az alosztályparancsnok által kijelölt előljárójuknak időközönként rövid írásbeli jelentést tegyenek. A jelentést magánlevél módjára vagy pedig az örs útján, postán kell beterjeszteni.

34. §.

A nyomozások befejezése és statisztikája.

152. Általános elvül szolgáljon, hogy az örsök által teljesített nyomozások eredményéről a feljelentést az illetékes bírósághoz vagy hatósághoz mindig, tehát akkor is az illetékes örs teszi meg, ha a nyomozás lefolytatásához a nyomozó alosztály segítséget nyújtott.

Szükség esetén meg van engedve, hogy a nyomozó alosztály által kivezényelt és a nyomozás lefolytatásában is résztvett nyomozók egyike, aki feljelentések megszerkesztésében különös képességgel vagy képzettséggel

rendelkezik, az illetékes örsön egy-két napra visszamaradjon és a feljelentést megszerkessze, amelyet azonban ilyen esetekben is az örsparancsnok ír alá. A feljelentésben nyomozó járőr gyanánt elvben azokat a csendőröket kell megnevezni, akik a nyomozásban az örs állományából vettek részt. A nyomozó alosztály által egyenruhában rendelkezésre bocsátott csendőröket a feljelentésben csak akkor kell megnevezni, ha ezt a későbbi bírósági eljárás vagy a bizonyítás szempontjából nem lehet elkerülni. A nyomozó alosztály állományából a nyomozásnál polgári ruhában közreműködött csendőröknek a feljelentésben való megnevezésére nézve a 121. pont rendelkezése mérvadó. A helyszínelő alcsoport által készített fényképeket, helyszínleírásokat, vázlatokat, ujj- és egyéb nyom lenyomatokat stb. a feljelentés megszerkesztésénél fel kell használni, illetve azokat a feljelentéshez kell mellékelni.

153. Azokban az ügyekben, amelyeket a nyomozó alosztály önállóan nyomozott, az illetékes bírósághoz vagy hatósághoz a feljelentést a nyomozó alosztály teszi meg úgy, hogy a fogalmazványt az alosztályparancsnok (helyettes) hagyja jóvá, a tisztázatot pedig a külső csoport vezetője írja alá, mint csoportvezető.

A nyomozó alosztály által szerkesztett feljelentéseket két példányban kell lemásolni és a tisztázatot másolati példányát annak az örsnek kell tudomásulvétel és az örs tevékenységi kimutatásában való tárgyalás és irattározás végett megküldeni, amely az esetre területileg illetékes. A feljelentések fogalmazványait minden hó 5., 15. és 25-én tájékozás céljából a nyomozó osztályparancsnoksághoz fel kell terjeszteni.

154. Az örsök által szerkesztett és a szárny-, illetve az osztályparancsnokságok által összesített tevékenységi kimutatásokat az osztályparancsnokságok az illetékes nyomozó alosztálynak küldik meg, amely azokat egy osztályonként részletezett és a kerületek területe szerint összegezett kimutatásba foglalja s ennek egyik példányát a kerületi parancsnoksághoz, a másikat pedig a nyomozó osztályparancsnoksághoz terjeszti fel. A nyomozó osztályparancsnokság az ország egész területére nézve kerületenként is részletezett adatokkal egy

összesített tevékenységi kimutatást szerkeszt s azt minden hónapban, az egész évre vonatkozóan pedig minden év február 15-ére a belügyminiszterhez (VI—b. és VI—c. osztály), valamint a m. kir. csendőrség felügyelőjéhez felterjeszti.

Külön rendelkezés szabályozza, hogy a nyomozó osztály- és alosztályparancsnokságoknak az itt említett tevékenységi kimutatások adatain kívül még milyen statisztikai adatokat kell gyűjteniök.

V. FEJEZET.

Személyi szabályok.

35. §.

A nyomozók részére.

155. A nyomozó alosztály feladatainak megoldásában a nyomozó csendőröknek rendkívül fontos szerepük van, a velük szemben támasztott követelményeknek tehát feladatuk nehézségével és sokoldalúságával összhangban kell állaniok.

Nyomozónak csak az a csendőr alkalmas, aki a nyomozásra való egyéni tehetségén és rátermettségén kívül arra is kellő alappal és ernyedetlen szorgalommal rendelkezik, hogy szaktudását a lehető legmagasabb színvonalra emelje és azon állandóan meg is tartsa.

Tekintse a beosztását alkalomnak arra, hogy képességeit értékesítse, de semmi esetre sem szabad önmagát és szerepét az őrsökre beosztott bajtársaival szemben túlbecsülnie. A nyomozó alosztály állományába tartozó csendőrnek nem az a feladata, hogy a nyomozásokat az őrsök helyett elvégezze, hanem hogy őrsbeli bajtársait nyomozó tevékenységükben támogassa és nekik segítségükre legyen. Még akkor sem szabad magát az illetékes őrsöktől szükség nélkül függetlenítenie, ha önálló feladattal van is megbízva, mert ezáltal magát az őrsök értékes, sőt sokszor egyenesen nélkülözhetetlen támogatásától fosztja meg.

156. A nyomozónak sohasem szabad arra törekednie, hogy a bűncselekményeket egyedül nyomozza ki, vagy hogy nyomozó osztálybeli vagy őrsbeli bajtársait az elért eredmény érdemeiből kirekessze. Munkája

legszebb eredményének azt tekintse, ha a bűncselekmény, amelynek nyomozásában résztvett, kiderült; egyesek érdemeinek kicsinyes latolgatása nem méltó ahhoz az önzetlenséghez, amellyel a közbiztonság érdekeit és ennek keretében a testület érdekeit szolgálni kell.

Azt a nagyobb szolgálati önállóságot, amelyet az utasítás számára biztosít, csakis a szolgálat javára szabad igénybe vennie és semmi esetre sem szabad a maga személyes érdeke vagy kényelme javára kihasználnia.

Mindazokat a követelményeket, amelyek a csendőrrel szemben általánosságban fennállanak, különös gondossággal kell szem előtt tartani akkor, ha a nyomozó polgári ruhában van kivezényelve.

A polgári ruhában teljesített nyomozás érdeke a csendőrtől sokszor olyan teendőket is megkövetel, amelyet egyenruházott bajtársainak rendszerint nem kell teljesíteniök, feladata érdekében tehát ezeket is készségesen vállalnia kell, hogy nyomozásai és megfigyelései során minden helyzetbe azonnal és feltűnés nélkül beilleszkedhessék.

157. A nyomozóknak az őrsparancsnokokkal való szolgálati viszonyát a jelen utasítás 123., 203. és 204. pontjai szabályozzák.

36. §.

A belső csoport vezetője részére.

158. A belső csoport vezetője a csoportba tartozó nyilvántartók közvetlen előljárója s ebben a minőségében közvetlenül a szolgálatvezetőnek van alárendelve.

Az alosztály nyilvántartó irodája a belső csoport vezetőjének közvetlen vezetése alatt áll, aki gondoskodni köteles arról és az alosztályparancsnokkal szemben felelős azért, hogy az összes nyilvántartások a legnagyobb pontossággal és ennek az utasításnak a rendelkezései szerint vezetessenek s hogy a nyilvántartólapok mindig olyan rendben legyenek, hogy a kívülről kért vagy az alosztály számára szükséges nyilvántartási adatok bármikor könnyen kikeresethetők és a kért felvilágosítások percek alatt megadhatók legyenek.

Felelős azért, hogy a nyilvántartó csoporthoz beérkező sürgős ügyek azonnal, a kevésbé sürgősek pedig legkésőbb a beérkezésük utáni napon feltétlenül elintéztetést nyerjenek és hogy ennél nagyobb hátralék semmi esetre se keletkezzenek.

159. A belső csoport vezetője a csoportba tartozó nyilvántartók munkáját legalább minden két hétben kémpróbaszerűen és egyéenként is ellenőrizni köteles. Ellenőrzi, hogy a nyilvántartók az általuk vezetett nyilvántartási ágazatoknak ne csak a technikai kezelésével legyenek tisztában, hanem azoknak minél több lényeges adatát emlékezetből is ismerjék, mert ez tájékozódásukat, az adatok kikeresésének gyorsaságát és az egyes nyilvántartási ágazatok összeműködését lényegesen megkönnyíti.

A belső csoport vezetője eszközli a nyilvántartók oktatását is, amelynél a fősúlyt az irodakezelési szolgálat és a nyilvántartási szakismeretek elsajátítására kell fektetni.

A budapesti nyomozó alosztály belső csoportjának vezetője gyakorolja az ellenőrzést a Nyomozati Értesítő segédmunkásai felett is.

A belső csoport vezetőjét a rangban legidősebb nyilvántartó helyettesíti. A csoportvezető mindig a főnyilvántartást kezeli.

37. §.

A külső csoport vezetője részére.

160. A külső csoport vezetője a nyomozó alosztály állományába tartozó nyomozók és helyszínelők közvetlen előljárója és ebben a minőségében közvetlenül a szolgálatvezetőnek van alárendelve.

A külső csoport vezetőjének feladata kizáróan a bel- és külszolgálat kezelése és a nyomozók oktatása. Alárendeltjeinek vagy az alosztálynak egyéb irányú (személyes, gazdasági, közigazgatási stb.) ügyeivel nem foglalkozik.

A külső csoport vezetője az alosztálynak csak azokat az előjegyzéseit stb. vezeti, amelyek a belső és külső szolgálattal vagy az oktatással kapcsolatosak s az ügy-

darabok közül is csak a nyomozásokkal kapcsolatosakat (bejelentések, feljelentések stb.) intézi. A nyomozó alosztály által önállóan foganatosított nyomozások esetében a nyomozók által szerkesztett bűnügyi feljelentések fogalmazványait átvizsgálja és a szolgálatvezetőhöz továbbítja.

Felülvizsgálja a helyszínelő alcsoport naplóit, az ebvezető feljegyzéseit, a bevonult nyomozóknak az alosztályparancsnoksághoz intézett jelentéseit és a tevékenységi naplók vezetését.

Vezényli az alosztály belszolgálatát s gondoskodik arról, hogy abban mindazok, akik azt a jelen utasítás 4. §-a értelmében teljesíteni tartoznak, egyenlő mértékben vegyenek részt.

161. Személyesen, illetve másirányú szolgálati elfoglaltsága esetén helyettese útján eszközli a külső csoport tagjainak napirend szerint való foglalkoztatását és oktatását. Az alosztályparancsnokkal szemben felelős az oktatás rendes menetéért. Ő jelöli ki az írásbeli (számítási, rajz) feladatokat és bírálja el az írásbeli dolgozatokat.

Az alosztályparancsnoktól esetről-esetre nyert parancs alapján végzi a nyomozók külszolgálatba való vezénylését, a járőröket eligazítja s bevonulásuk alkalmával jelentkezésüket — szolgálatvezetőnél való jelentkezéstől függetlenül — fogadja.

162. Részletesen ismernie kell az alosztály működési területén előfordult nagyobb bűncselekmények körülményeit, azok nyomozásának lefolyását és eredményét; törekednie kell arra, hogy a nagyobb szabású büntetéseket legalább név szerint, összeköttetéseiket pedig általánosságban ismerje és alárendeltjei is ismerjék. Ebből a célból az egyes előfordult eseteket oktatás tárgyává kell tennie.

Ha a külső csoport keretében a helyszínelő alcsoporton kívül más alcsoportok is működnek, a külső csoport vezetője köteles arról is gondoskodni, hogy az alcsoportok vezetői és tagjai azokban a szakokban, amelyekben működnek, minél alaposabb szaktudást sajátítsanak el, a fősúlyt tehát nem általános ismeretekre, hanem az illető alcsoport különleges ismereteire kell he-

lyezni. Ha szükséges, az oktatást alcsoportonként el is különítheti.

A külszolgálatban álló egyenruházott és polgári ruhás járőröknek, valamint a helyszínelő alcsoportnak ellenőrzése elsősorban a külső csoport vezetőjének (helyettesének) a feladata, aki rendes viszonyok között havonta átlag 2—3 ellenőrzést foganatosítson. Ellenőrző szolgálathoz való kiszállásához — a szolgálatvezetőnek való előzetes bejelentés mellett — esetről-esetre az alosztályparancsnok engedélyét köteles kikérni.

A külső csoport vezetőjét a csoportnak rangban legidősebb tagja helyettesíti.

38. §.

A szolgálatvezető részére.

163. A szolgálatvezető (alhadnagy vagy rangidős tiszthelyettes) a nyomozó alosztály kötelékébe tartozó valamennyi csendőrnek előljárója. Általános feladatai értelemszerűen ugyanazok, amelyeket a Szut. 101. §-a a szakaszparancsnok számára előír, kivéve természetesen az olyan teendőket, amelyek a szakaszparancsnokra alárendelt örseinek szétszórt elhelyezése folytán hármanak. (Szemlék, írásbeli levelezés stb.)

A szolgálatvezető az alosztályparancsnok segédközege, teendőinek részleteit tehát mindig az alosztályparancsnok állapítja meg.

A szolgálatvezető állandóan és személyesen örködni köteles afelett, hogy a nyomozó alosztálynak úgy a belső, mint a külső szolgálata a szabályok és utasítások szerint kezeltessék, hogy a belső és külső csoportok ügymenete fennakadást ne szenvedjen, hogy az elrendelt határidők pontosan betartassanak és hogy indokolatlan hátralék ne keletkezzék. Ebben a tekintetben a belső és külső csoportok vezetőinek a tevékenységét állandóan figyelemmel kíséreni és ellenőrizni köteles.

164. Gondoskodik arról, hogy a napirend szerinti foglalkozásra köteles legénység ott idejében megjelenjen s ezeken a foglalkozásokon — ha egyébirányú szolgálati teendővel nincsen elfoglalva — maga is megjelenik.

Az ügyeleti, napos és készségi szolgálatban állókat az alosztályparancsnok utasítása szerint időnkint — éjjel és nappal — ellenőrzi, a helyszínelő alcsoport időnkinti felriasztása útján pedig annak menetkészültségi fokáról meggyőződik.

Gondoskodik arról, hogy a nyomozó alosztály körletében rend és tisztaság uralkodjék, amiért az alosztályparancsnokkal szemben ő felelős.

Az alosztály állományába tartozó legénység írásbeli dolgozatait időnkint felülvizsgálja. Mindazokat az ügydarabokat, amelyek az alosztályparancsnok jóváhagyása alá tartoznak, előzetesen felülvizsgálja és aláírja. Közvetlen felügyeletet gyakorol az alosztályírnok működése felett.

Az alosztály által foganatosított nyomozásokban csak kivételes esetekben és az alosztályparancsnok által esetről-esetre adott parancs alapján vesz részt; külszolgálatban álló járőrök ellenőrzését szintén az alosztályparancsnok rendelkezései szerint eszközli.

165. Ellenőrzést köteles gyakorolni afelett, hogy az alosztály rendelkezésére álló motoros járművek csak szolgálati célokra és csak az alosztályparancsnok által aláírt menetlevél alapján vétessenek igénybe s a járművek bevonulása után minden egyes alkalommal meggyőződik arról, hogy a megtett út a szolgálati feladattal igazolva van-e és a menetlevélbe bejegyzett adatokkal egyezik-e?

A külső csoport irodai ügyködését és szolgálatkezelését havonta egyszer részletesen átvizsgálja és az erre vonatkozó szolgálati könyveket, előjegyzéseket stb. aláírja.

Az alosztály bútoraira és egyéb berendezési tárgyaira vonatkozó leltárakat ő vezeti s a leltári tárgyak hiánytalan meglétéért és állapotáért az alosztályparancsnokkal szemben felelős. Az alosztály kézi raktárát ő kezeli.

166. Ott, ahol az alosztály önálló közétkeztést vagy közigazdálkodást vezet, a közétkezés- vagy közigazdálkodásvezető az ő ellenőrzése alatt és az étkezés az ő közvetlen felügyelete alatt áll. A közétkezés (közigazdálkodás)

számadásait havonta felülvizsgálja, az erre vonatkozó naplókat és előjegyzéseket aláírja, a pénztári okmányokat pedig kézjegyével látja el.

Ő intézi a legénység személyes és tömegbeli ügyeit és kezeli az alosztály könyvtárát.

Ellenőrzi a belső csoport működését; gondoskodik róla, hogy az oda beérkezett ügyek legkésőbb a vettemezést követő napon elintézését nyerjenek, hogy az örsök, illetve a hatóságok által közölni kért sürgős adatok azonnal, a többiek pedig a kérdés beérkezését követő napon feltétlenül közöltesse s időnkint kémpróbaszerűen meggyőződik a nyilvántartólapok helyes felfektetéséről és elhelyezéséről is.

A nyomozó alosztályhoz érkező általános parancsokat, rendeleteket stb. — feltéve, hogy tiszt nem áll rendelkezésre — a legénység előtt a szolgálatvezető hirdeti ki és magyarázza meg.

39. §.

A nyomozó alosztályparancsnok részére.

167. A nyomozó alosztályparancsnok a nyomozó alosztály felett való katonai parancsnoklást illetően az alosztályparancsnok jogaival és kötelességeivel van felruházva s ezen minőségét illető teendőire nézve a Szut. 103. §-ában a szárnyparancsnok számára előírtak reá vonatkozóan is értelemszerűen mértékadók.

A nyomozó alosztály parancsnoka közvetlenül a kerületi parancsnoknak van alárendelve, emellett azonban a jelen utasításban előírt esetekben a nyomozó alosztályparancsnok által kiadott meghagyásokat is teljesíteni köteles.

A nyomozó alosztály parancsnoka felelős azért, hogy az alosztály minden irányú feladatának a külföld modern közbiztonsági intézményeihez mérve is elsőrangúan feleljen meg, hogy alosztályának tevékenysége mindig olyan színvonalon álljon és olyan eredményt mutasson fel, amely a legmagasabb igényeket is kielégíti. Tevékenységét mindig a közbiztonság magasabb szem-

pontjai irányítsák, óvakodjék az örsök munkájába való kicsinyes és szükségtelen beavatkozástól, de viszont melléktekintetek miatt el ne mulassza a közbelépést akkor, ha arra valóban komoly szükség van.

168. A nyomozó alosztályparancsnoknak teljesen és részletekbe menően tájékozva kell lennie területének közbiztonsági viszonyairól és az előfordult nagyobb-szabású bűncselekményekről, sőt a többi nyomozó alosztályok működésének figyelemmel kísérése révén az egész ország jelentősebb és a közbiztonságra kiható eseményeiről is; tájékozódásaiban és azoknak megfelelő intézkedéseiben a legnagyobb öntevékenységet kell tanúsítania.

A nyomozó alosztály különleges feladatköre magával hozza, hogy a nyomozó alosztályparancsnoknak, a bűnügyi nyomozásokban való személyes részvételét illetően, a szárnyparancsnokénál tágabb keretű hatáskört kellett biztosítani, legyen azonban különös figyelemmel arra, hogy ennek a feladatának és jogkörének gyakorlásában a tiszt minősége által vont korlátokat át ne lépje.

169. A nyomozó alosztály minden szolgálatában az alosztályparancsnok vezetésének és irányításának kell érvényesülnie. A nyomozó alosztály tennivalóinak a csoportvezetők és a szolgálatvezetők között való részletes felosztása nem az alosztályparancsnoknak ezen teendők alól való mentesítését vagy tevékenységének csupán az alárendeltek általános ellenőrzésére való korlátozását célozza, hanem csak azt kívánja biztosítani, hogy az alosztályparancsnoknak pontosan megosztott hatáskörű segédközegek álljanak rendelkezésére; természetesen azonban, hogy ezen teendőkben az alosztályparancsnoknak személyesen is részt kell vennie és hogy azokért, valamint általában az alosztály minden irányú állapotáért vagy ténykedéséért a felelősséget a kerületi parancsnokkal szemben egyedül viseli.

A csendőrparancsnokságokkal, valamint a polgári bíróságokkal és hatóságokkal való jó egyetértés és szoros együttműködés fenntartására a nyomozó alosztályparancsnoknak különös súlyt kell helyeznie. Semmi

esetre sem szabad megengednie, hogy a nyomozó alosztály működése kedvezőtlen véleményt vagy bírálatot váltson ki, vagy hogy azt az örsök versenytársuknak tekinthessék.

170. Helyezzen nagy súlyt alárendeltjeinek szakoktatására; ne elégedjék meg közepes eredményekkel, hanem igyekezzék ebben a tekintetben is a lehető legmagasabb színvonalat elérni s gondoskodják róla, hogy alárendeltjeinek tudása ne csak elméleti maradjon, hanem, hogy az — mindenkinek a maga helyén való alkalmazása által — a gyakorlati szolgálatban valóban értékesítve is legyen. Nyomozó szolgálatra nem kiválóan alkalmas csendőröknek az alosztály állományában csupán melléktekintetek miatt való megtartása a szolgálat érdekeivel ellenkezik.

Alárendeltjeit havonta egyszer részletes elméleti vizsga alá vonni és annak eredményét a vizsgalapjukba bevezetni köteles. Az alosztályparancsnok állítja össze a legénység írásbeli feladatait, amelyeknek tárgyát főleg különleges szolgálati feladatuk köréből kell venni.

Kényesebb természetű nyomozásoknál legyen elővigyázatos, nehogy alárendeltjeinek túlbuzgósága vagy elhamarkodottsága miatt az alosztály vagy a csendőrség általában kellemetlen helyzetbe kerüljön, de legyen intézkedéseiben határozott és erélyes ott, ahol azt a közbiztonság érdekei kétségkívül megkívánják.

Miután a nyomozó alosztály külszolgálatot teljesítő legénységének havi szolgálati tevékenységét nem lehet előírni, a nyomozó alosztályparancsnok kötelessége arról gondoskodni, hogy alárendeltjeinek teljesítőképeségét teljesen kihasználja, biztosítva természetesen azt is, hogy a szolgálattal minden alárendeltje lehetőleg egyenlő mértékben legyen megterhelve.

171. Azt, hogy a kerület területén a sajtószolgálat megfelelően működik-e, a nyomozó alosztályparancsnok figyelemmel kísérni és szükség esetén az észlelt hibák, hiányosságok vagy mulasztások megszüntetésére a kerületi parancsnokságnak javaslatot tenni köteles.

172. A nyomozó alosztály kincstári vagyonáért az alosztályparancsnok felelős.

173. A külső és belső csoportok írásbeli ügyvitelét, valamint a nyilvántartásokat havonta legalább egyszer részletesen felülvizsgálja s annak eredményét a vonatkozó előjegyzésbe bejegyzi. Ilyen felülvizsgálatok alkalmával, — amelyeket lehetőleg váratlanul kell eszközölni — a vezetett szolgálati könyveket, előjegyzéseket stb. — és pedig mindig a legutolsó bejegyzés után — láttamozza, az átvizsgált ügydarabokat pedig kézjeggyel látja el. Ugyanezen alkalmakkor át kell vizsgálnia a legénység írásbeli feladatait is.

A nyomozó alosztályparancsnok helyettes munkakörét az alosztályparancsnok állapítja meg. A nyomozó alosztályparancsnokot legénységi állományú egyén ideiglenesen sem helyettesítheti. Az alosztályparancsnoknak és helyettesének egyidejű távolléte esetén tisztii helyettest ideiglenesen az előljáró csendőrkerületi parancsnokság vezényel.

40. §.

A nyomozó osztályparancsnok részére.

174. A nyomozó osztályparancsnok a csendőrség közbiztonsági szolgálatának egységességét, országos összhangját és tervszerűségét szolgáló közvetítő szerv, aki ebben a minőségben a m. kir. belügyminiszternek (VI—b. osztály) és a m. kir. csendőrség felügyelőjének segédközege.

A nyomozó osztályparancsnok feladata, hogy az országnak, főleg azonban a csendőrség működési területének közbiztonsági viszonyait és eseményeit, valamint a nyomozó alosztályok közbiztonsági szolgálati tevékenységét állandó figyelemmel kísérve, a m. kir. belügyminiszternek, a csendőrség felügyelőjének, illetve az ügy természete szerint, a csendőrkerületi parancsnokságoknak a figyelmét jelentés, illetve javaslat alakjában felhívja mindazokra a körülményekre, amelyek a csendőrség közbiztonsági szolgálata, illetve a nyomozó alosztályok szakszerű és egyöntetű összműködése szempontjából előnyösöknek vagy hátrányosoknak látszanak. Ezen cél elérése érdekében a nyomozó osztályparancsnok a nyomozó alosztályokkal közvetlenül levelezhet,

olyan konkrét esetekben és ügyekben azonban, amelyekben a rendelkezés joga a jelen utasítás értelmében a felsőbb hatóságokat vagy az illetékes csendőrkerületi parancsnokot illeti, a nyomozó osztályparancsnoknak rendelkezési joga nincsen.

Egyáltalában a nyomozó osztály parancsnokának nem az a hivatása, hogy a kerületi parancsnok hatáskörébe beavatkozva, az egyes kerületek területének közbiztonsági szolgálatát külön-külön irányítsa vagy ellenőrizze, hanem csak az, hogy a nyomozó alosztályok között országos viszonylatú kapcsolatot alkotva, a helyi közbiztonsági érdekek mellett az országos érdekeket képviselje.

A nyomozó alosztályokhoz eszközölt kiszállásai (9. pont) elsősorban saját tájékozására szolgálnak.

175. A nyomozó osztályparancsnok megfelelő javaslatok útján gondoskodik arról, hogy a szükséges számú különleges képzettségű csendőrök mindig rendelkezésre álljanak s hogy a beálló fogyaték pótlásához szükséges tanfolyamok idejében felállíttassanak. Vizsgáztatja a nyomozó alakulatokhoz való áthelyezésüket kérelmező legénységet.

Nyomozási ügyekben közvetlenül érintkezik a miniszteriumok illetékes osztályaival, feldolgozza és a nyomozó alosztályokkal a maga részletintézkedései szerint végrehajtatja a miniszteriumoknak azokat a közbiztonsági természetű rendelkezéseit, amelyek nemcsak egy csendőrkerület területére vonatkoznak.

Nagyjelentőségű és az ország egész területére vagy több csendőrkerület területére kiterjedő olyan nyomozások irányítását, amelyeket egyszerre több nyomozó alosztály fogantat, a m. kir. belügyminiszter (VI—b. osztály) rendelkezésére átveszi, a nyomozó alosztályok összműködését biztosítja és a nyomozás eredményéről az illetékes miniszteriumnak összefoglaló jelentést tesz. Ilyen nyomozások céljára az illetékes kerületi parancsnokság útján bármely alosztály személyzetét bármely területen igénybeveheti.

176. Mindazokat a közbiztonsági és egyéb statisztikai adatokat, amelyek a csendőrség tevékenységének elbírálásához, vagy a bűnözés megelőzésének és meggát-

lásának modern elvek szerint való tanulmányozásához szükségesek, összegyűjti, szakszerűen feldolgozza és tanulmányozza s azok alapján vagy működése körében szerzett egyéb általános tapasztalatai alapján a nyomozó alosztályok vagy általában az egész csendőrség nyomozó szolgálatának tökéletesítése és modernizálása tekintetében a m. kir. belügyminiszterhez (VI—b. osztály) javaslatot tesz.

A nyomozó alosztályok által hozzá láttamozásra felterjesztett feljelentéseket saját tájékozása végett átnezi és aláírva visszaküldi.

Figyelemmel kíséri a bel- és külföldi szakirodalmat és gondoskodik róla, hogy annak értékes termékeivel a nyomozó alosztályok tisztjei is megismerkedjenek.

A m. kir. belügyminiszter (VI—b. osztály) rendelkezésére egyes konkrét bűnügyi szakkérdéseket tanulmányoz és azok tárgyában szükség esetén javaslatot tesz.

177. Kezeli és elszámolja a m. kir. belügyminiszter által a csendőrség rendelkezésére bocsátott különleges átalányt.

Nagyobbszabású bűnesetek előfordulása esetén az illetékes nyomozó alosztályparancsnok javaslatára a m. kir. belügyminiszternél a tettesek elfogására jutalomdíj kitűzését kieszközli és ennek a sajtóban való közhírré tételéről gondoskodik. Ilyen javaslatok sürgős esetben távbeszélőn (távirattal) vagy személyesen is előterjeszhetők.

Sajtóirodája útján intézi a m. kir. csendőrség sajtóügyeit, a jelen utasítás rendelkezései, illetve a m. kir. csendőrség felügyelőjétől és a m. kir. belügyminiszter-től nyert részletintézkedések szerint.

Ellenőrzi a m. kir. csendőrség rádiószolgálatát.

Mótortisztje útján intézi a nyomozó és közlekedési alakulatok gépjárműveinek összes műszaki és adminisztratív ügyeit, továbbá azok igénybevételét, kezelését, javítását, időszakos megvizsgálását, kiselejtítését és végül a fenntartási költségeknek és az üzemanyagnak az elszámolását.

Fenntartja a csendőrségen kívül álló nyomozó hatóságokkal és szervekkel a szükséges kapcsolatokat s biztosítja a velük való együttműködést.

178. A nyomozó osztályparancsnok feladatának akkor felel meg tökéletesen és akkor áll annak magaslatán, ha az általa képviselt országos érdekeket lehetőleg az egyes kerületek helyi érdekeinek figyelembevételével szolgálja s ha a kerületi parancsnokságokkal való érintkezésben nem igyekszik magának olyan jogokat kisajátítani, amelyek őt meg nem illetik, ellenkezően, általános tevékenységével kapcsolatban az országos érdekek mellett a kerületi parancsnokságok érdekeit is szolgálja.

VI. FEJEZET.

Határozványok az örsök számára.

Ez a fejezet magába foglalja az összes tudnivalókat, amelyeket a jelen utasításban elrendelt tennivalókról az örsökön tudni kell.

41. §.

Általános tudnivalók.

179. A m. kir. csendőrség nyomozó alakulatai modern elvek és tapasztalatok alapján létesültek és főfeladatuk, hogy a csendőrség örseinek a bűnügyi nyomozás munkájában segítséget nyújtsanak.

A nyomozó alakulatoknak nem az a hivatásuk, hogy a csendőrség működési területén előforduló bűncselekmények nyomozását az örsöktől teljes egészében átvegyék és ezáltal az örsöket tehermentesítsék, hanem hogy különleges berendezésükkel és a rendelkezésükre álló technikai eszközökkel — amelyekkel minden egyes örsöt lehetetlen volna felszerelni — az örsök tevékenységét kiegészítsék.

180. Amilyen hiba lenne az, ha a csendőr az általa foganatosított nyomozásnál kizáróan mástól várt segítségre támaszkodnék, éppen olyan helytelen lenne, ha minden bűncselekményt, még az eredmény veszélyeztetése árán is, egyedül akarna kideríteni, mert egyetlen emberben — legyen ő egyébként még oly ügyes és rátermett nyomozó is — csak a legritkább esetben egyesül a nyomozáshoz szükséges összes ismereteknek, képességeknek és tulajdonságoknak olyan tökéletes mértéke, amely egy nehéz nyomozás sikerét egymagában is bizto-

sítani tudná és mások szellemi vagy technikai segítségét nélkülözhetővé tehetné.

Olyan esetekben tehát, amikor a csendőr nehezebb feladat előtt áll, kötelessége a nyomozó alosztály segítségét idejekorán, vagyis mindjárt a nyomozás kezdetén igénybe venni, nem pedig csak elkésve, amikor önálló próbálkozásainak sikertelensége nyilvánvalóvá válik és mikor az elmulasztottakat pótolni, vagy helytelen intézkedések hátrányait kiküszöbölni már nem lehetséges. Eredménytelen nyomozások esetében a szakasz-, illetve szárnyparancsnok megállapítani köteles, hogy a járőrt, illetve az őrsparancsnokot ebben a tekintetben nem terhelte-e szándékos vagy hanyagságból származó mulasztás, nem azért, mintha a nyomozó alakulat segítségével az eredményt feltétlenül biztosította volna, hanem mert a nyomozó nem merített ki minden lehetőséget, amely az eredmény valószínűbb elérése szempontjából rendelkezésére állott.

Nem szabad szem előtt téveszteni, hogy a bűncselekményeknek minél nagyobb számban való és minél tökéletesebb kiderítése nem egyeseknek vagy egyes alakulatoknak, hanem az egész testületnek az érdeke és hogy ebből a magasabb szempontból teljesen mindegy, hogy a cél elérésén a testületnek hány tagja és milyen arányban működött közre.

42. §.

A nyomozati bejelentések.

181. A „Nyomozati Értesítő“ a m. kir. csendőrség házi könyvmatos kiadványa, amelyet a budapesti 1. nyomozó alosztályparancsnokság az összes őrsök számára naponta ad ki. A Nyomozati Értesítő célját és rendelkezését a 83—86. pontok részletezik.

Minden őrsnek jogában áll a maga szempontjából szükséges alábbi nyomozatoknak a Nyomozati Értesítőbe való felvételét kérni. Az erre vonatkozó adatokat „Nyomozati bejelentés“-ben közvetlenül a budapesti I. nyomozó alosztálynak kell külön erre a célra szolgáló borítékban beküldeni. Ha a nyomozati bejelentést olyankor kellene postára adni, amikor a postahivatal zárva van

(pl. este vagy éjjel), akkor azt közvetlenül a Budapest felé közlekedő legközelebbi vonaton (mozgópostán) kell feladni.

A nyomozati bejelentésnek a budapesti nyomozó alosztályhoz való felterjesztését, illetve ennek mellőzését nem szabad a megindított nyomozás remélt eredményétől vagy bekövetkezett eredménytelenségétől függővé tenni, mert ez a mindennél fontosabb gyorsaság rovására megy. Minden olyan nyomozás esetében, amelynek körülményei tisztázatlanok, célszerű a nyomozás megindításával egyidejűen nyomozati bejelentést is küldeni még akkor is, ha az pillanatnyilag nem látszik okvetlenül szükségesnek, mert előre sohasem lehet tudni, hogy az mikor és milyen módon válhatik a nyomozás hasznára. Csak napok múlva közzétett nyomozati bejelentés csak igen ritkán fog eredménnyel járni.

182. Az őrsök a Nyomozati Értesítőben a következő nyomozatok közzétételét kérhetik:

1. „Elfogandó egyének“ alatt mindazon szökésben levő gyanúsítottak nyomozatát, akiknek hivatalból való elfogására a csendőrség fel van jogosítva, illetve akiknek bűnösségére nézve annyi és olyan alapos gyanuok áll rendelkezésre, hogy azok alapján az elfogás indokolt. Önként értendő, hogy a gyanúsított elfogását nyomozati bejelentésben nemcsak abban az esetben lehet kérni, ha az illető a jelen utasítás 38. pontjában felsorolt bűncselekmények valamelyikét követte el, hanem minden olyan más bűncselekménynek vagy kísérő körülmények esetén is, amelyek a csendőrséget a gyanúsítottak saját kezdeményezéséből való elfogására feljogosítják. Elfogandó egyének elleni nyomozatnál be kell jelenteni:

a) az elfogandó egyén nevét, személyi adatait és személyleírását a bejelentéshez csatolandó „Személyleírás“ úrlapon (44. §.);

b) az elfogandó által elkövetett bűncselekmény rövid megjelölését;

c) a Szut. 312. pontjának azt az alpontját, amelynek alapján az elfogást foganatosítani kell;

d) annak megjelölését, hogy az illető a Szut. 339. pontja értelmében veszélyes gonosztevőnek tekintendő-e, vagy sem;

e) hogy elfogásánál a járőrnek különös elővigyázatot kell-e tanúsítania (ellenszegülés valószínűsége, lásd 91. pont utolsó bekezdését);

f) azt, hogy az illetővel elfogása esetén mi történjék.

2. „Keresett személyek“ alatt olyan egyének neveit, akiknek a nevük ismeretes, de közelebbi személyi adataik (illetőségi vagy tartózkodási helyük stb.) ismeretlenek, továbbá olyanokét, akiknek a nevük ismeretes, de személyazonosságuk kétes (pl. szemtanuk, elmebetegek, siketnémák, félkegyelműek, csavargók, szélhámosok stb.). Ezeknél közölni kell:

a) az ismert személyi és személyleírási adatokat „Személyleírás“ úrlapon;

b) röviden az ok megjelölését, amiért az örsnek az illető egyén közelebbi személyi adataira szüksége van és

c) annak megjelölését, hogy a nyomozat eredményére vonatkozó esetleges értesítéseket hova kell küldeni.

3. „Személyazonosság megállapítások“ alatt olyan feltalált vagy keresett egyének adatait, akiknek a nevét és a személyazonosságát meg kell állapítani. (Ismeretlen egyének, siketnémák, félkegyelműek, ismeretlen szemtanuk stb.) Közölni kell:

a) az ismert személyi és személyleírási adatokat úrlapon);

b) röviden az ok megjelölését, amiért az örsnek a nyomozott egyén személyazonosságát meg kell állapítania és végül

c) hogy a nyomozat eredményére vonatkozó értesítéseket hova kell küldeni.

4. „Kiderítetlen bűncselekmények“ cím alatt az örskörletben előfordult és a jelen utasítás 38. pontjában felsorolt azokat a bűncselekményeket, amelyeket gyaníthatóan nem örskörletbeli tettesek követtek el, amelyeknek nyilvánosságra hozatala tehát a nyomozás érdekében állónak látszik, illetve amelyeknek szélesebb körben való ismertetésétől eredményt lehet várni. Közölni kell a bűncselekmény elkövetési körülményeit (hely, idő, mód, sértettek), a gyanúsított személyére vonatkozó ismert adatokat (utóbbiakat azonban csak akkor, ha nyilvánosságra hozataluk a további nyomozás érdeke szempontjából nem aggályos) és végül a helyszínén talált vagy a helyszínről elvitt bűnjeleket egyenkint és részletesen leírva, úgy, amint az az alábbi 5., illetve 8. alpontban van elrendelve.

A nyomozati bejelentés szempontjából „kiderítetlen“ bűncselekménynek nem azt a bűncselekményt kell tekinteni, amelyet a tudomásulvételtől számított 30 napon belül (Szut. 470. pont) nem lehetett kideríteni, hanem azt, amelynél a gyanúsított személyére vagy a cselekmény elkövetésére vonatkozó támpontok mindjárt a nyomozás megindítása alkalmával nem állanak rendelkezésre.

Bűncselekményekre vonatkozó nyomozati bejelentésben mindig meg kell említeni, hogy nem forognak-e fenn olyan körülmények vagy szempontok, amelyek miatt azt a jelen utasítás 107. pont a)–i) alpontjaiban foglaltak értelmében a sajtóval nem szabad közölni.

5. „Keresett bűnjelek“ alatt olyan tárgyaknak egyenkint és részletesen való leírását, amelyeket — kiderült vagy kiderítetlen — bűncselekményekkel kapcsolatban vittek vagy vesztek el, amelyeknek feltalálása tehát a nyomozás érdekében állana. Ha a kiderítetlen bűncselekményről szóló bejelentésben (l. 4. alpont) a keresendő bűnjelek is részletesen leírtak, azokról ezen pont szerint való külön bejelentést nem kell beküldeni.

A keresett bűnjeleket olyan részletességgel kell leírni, hogy azokat feltalálásuk esetén a leírás után is fel lehessen ismerni. Ezért a fősúlyt nem annyira a tárgyak aprólékos leírására, mint inkább azokra a szembetűnő sajátosságaikra kell fektetni, amelyek alapján azokat a legkönnyebben fel lehet ismerni. Ha az örsnek olyan a nyomozó alosztályparancsnokság által kiadott mintagyűjtemény vagy más ábrafüzet áll rendelkezésére, amelyben a keresett tárgy ábrája benne van, a leírásban erre hivatkozni kell, ha pedig az ábra és a keresett tárgy között lényegtelen különbségek vannak, ezekre is reá kell mutatni.

Bűnjelek nyomozatára vonatkozó bejelentésnek tartalmaznia kell:

Bűnjelek nyomozatára vonatkozó bejelentésnek tartalmaznia kell:

a) a keresett tárgy tüzetes leírását;
 b) azt, hogy a bűnjel milyen bűncselekménnyel áll kapcsolatban és végül

c) hogy feltalálás esetén mi történjék vele.

6. „*Talált hullák*“ alatt az olyan feltalált hullákra vonatkozó adatokat, amelyeknek neve vagy személyazonossága ismeretlen. Közölni kell:

a) az elhalt nevét (ha ismeretes) és esetleg ismert személyi adatait;

b) a hulla személyleírását;

c) a feltalálás helyét, idejét és körülményeit;

d) a hullán talált esetleges sérüléseket;

e) a hullánál talált olyan tárgyakat vagy a rajta és ruházatán levő olyan jellegzetességeket, amelyekből kilétére következtetni lehet és végül

f) azt, hogy az esetleges értesítéseket hova kell küldeni.

7. „*Elveszett tárgyak és állatok*“ alatt azokat az 50 pengőn felüli értékkel bíró tárgyakat és állatokat, amelyek nem bűncselekmény folytán vagy következtében veszték el. A tárgyakat a fenti 5. alpontban foglaltak szerint kell leírni.

8. „*Talált tárgyak és állatok*“ alatt azokat a tárgyakat és állatokat kell leírni, amelyek

a) 50 pengőn felüli értékkel bírnak és megtaláltak, vagy

b) amelyek kisebb értékűek vagy értéktelenek ugyan, de amelyekre nézve gyanú áll fenn, hogy bűncselekményből származnak, vagy bűncselekménnyel kapcsolatosak. (Gyanús egyéneknél, gyanús körülmények között találtak, vagy gyanút keltő nyomokkal, vagy elváltozásokkal bírnak.)

Közölni kell a tárgy vagy állat leírását (1. 5. alpontot), a feltalálás körülményeit és azt, hogy azokat szükség esetén hol lehet megtekinteni vagy átvenni.

9. „*Kiegészítések*“. Ha valamely nyomozati bejelentés felterjesztése alkalmával még nem voltak ismeretesek az összes adatok, amelyeket a jelen §. értelmében be kellett volna jelenteni, de utólag megállapítást nyertek, úgy azokat utólag be kell jelenteni.

183. Nem a budapesti, hanem az illetékes kerületi nyomozó alosztálynak kell — nyilvántartásba vétel végett — bejelenteni:

a) azoknak az egyéneknek a neveit és személyi adatait — személyleírási úrlapon —, akik az örs előtt valamilyen szempontból gyanúsak és akár azért, mert az örskörletből ismeretlen helyre távoztak, akár pedig, mert a tartózkodási helyüket gyakran változtatják (utazgatnak), kívánatosnak látszik, hogy a reájuk vonatkozó adatok az összes nyomozó alakulatoknál nyilvántartásnak;

b) elveszett személyazonossági igazolványok vagy egyéb, névre szóló okmányok tulajdonosainak neveit.

184. Minden nyomozatot azonnal vissza kell vonni, mihelyt annak fenntartása nem indokolt. (A gyanúsított elfogatott, a bűncselekmény kiderült, a személyazonosság megállapítást nyert, a tárgyak megkerültek stb.)

Szem előtt kell tartani, hogy a nyomozó alosztály akkor tud a maga nyilvántartási feladatának a legjobban megfelelni és az örsöknek akkor nyújthatja a legértékesebb segítséget, ha minél több nyilvántartási anyag jut a birtokába. Szükséges tehát, hogy az örsök a nyomozó alosztályt minden eseményről, észleletről, tapasztalatról, megfigyelésről stb. stb. még ha azok nem állanak is akkor elkövetett bűncselekményekkel kapcsolatban, vagy ha az örs szempontjából jelentékteleneknek látszanak is, öntevékenyen bejelentsék, mert a nyomozó alosztály ezeket az adatokat is értékesíteni tudja. Nem követ el hibát az az örsparancsnok, aki lényegtelen vagy esetleg éppen felesleges dolgokat is bejelent, sőt helyesebben jár el, mint az, aki a nyomozó alosztályt pontosan csak annyira tájékoztatja, amennyire azt az utasítások vagy rendeletek előírják.

A nyomozó alosztályhoz bejelentett nyomozati adatok valóságáért, valamint a 182. pont 4. alpont utolsó bekezdésében foglaltak bejelentéséért az, aki a bejelentést aláírta, személyesen felelős.

Nyomozati bejelentés beküldése esetén a Nyomozati Értesítőt figyelemmel kell kísérni és a nyomozat megjelenése után a bejelentés fogalmazványára fel kell

jegyezni, hogy a nyomozat melyik Nyomozati Értesítőben és milyen tételszám alatt jelent meg.

43. §.

A tudakozólapok.

185. A nyomozó alosztályok személyekre, tárgyakra és eseményekre vonatkozó mindazokról az adatokról, amelyekre az örsöknek szolgálatuk teljesítése közben szükségük lehet, pontos és kiterjedt kartotékrendszerű nyilvántartást vezetnek. Minden olyan esetben tehát, amikor az örsnek vagy esetleg a szolgálatban álló járőrnek is személyekre, tárgyakra vagy eseményekre (bűncselekményekre) vonatkozóan olyan adatokra lenne szüksége, amelyeket a Bűnügyi Körözések Lapjából, a Nyomozati Értesítőből vagy a nyomozókulcsból akár tárgymutató hiánya miatt, akár pedig a dolog természete folytán nem tud megállapítani, forduljon felvilágosításért az illetékes kerületi nyomozó alosztályhoz.

Ilyen esetek lehetnek pl., ha az örs azt akarja megállapítani, hogy valaki nincs-e körözve, nyomozva vagy kiutasítva, nem kell-e a zilletőt megfigyelni; ha valakinek kétes vagy gyanús személyazonosságát kell megállapítani, ha előtalált bűnjelekről vagy gyanús tárgyakról meg akarja állapítani, hogy azok nem állanak-e valamely másutt elkövetett bűncselekménnyel kapcsolatban; ha egy előfordult bűncselekménnyel kapcsolatban meg akarja tudni, hogy az nem tartozik-e másutt is elkövetett hasonló bűncselekmények sorozatába stb. stb., egyszóval, ha az örsnek olyan adatokra van szüksége, amelyeket csak a központi nyilvántartás segítségével lehet megtudni.

Kétes személyazonosságnak ujjnyomatlap alapján való megállapítása végett az összekötőtiszthez kell fordulni. (L. 197. pontot.)

Elv legyen, hogy az örs inkább többet és többször tudakozódjék, mint hogy azt kényelmeskedésből elmulassza. Egyes személyek adatai után akkor is lehet tudakozódni, ha bűncselekménnyel nincsenek is gyanúsítva, de az örs előtt bármilyen okból gyanusaknak látszanak.

Az örskörletben tartózkodó külföldiek után való puhatolást szintén az illetékes kerületi nyomozó alosztálynál kell megejteni. Ha a külföldi jelentkezéséről az örsöt a közigazgatási hatóság értesítette, akkor a hatóságnak ezt az értesítését kell a nyomozó alosztályhoz — a külföldi ellenőrzése előtt — kísérő jelentés nélkül beküldeni s ugyanarra vezeti reá a nyomozó alosztály is a maga válaszát. Ha azonban az örs hatósági értesítéssel nem rendelkezik (mert pl. a külföldinek az örskörletben való tartózkodását saját kezdeményezéséből állapította meg), akkor a külföldi után is a következő pontban előírt „Tudakozólap“-pal kell tudakozódni. A tudakozólapot a nyomozó alosztálytól való visszaérkezése után az illető külföldre vonatkozó iratokhoz kell csatolni.

186. A személyekre vonatkozó tudakozódást a 7. melléklet szerinti „Tudakozólap“-on, a tárgyakra (állatokra) és eseményekre vonatkozókat pedig rendes jelentés formájában kell a nyomozó alosztályhoz felterjeszteni. A tudakozásban a tárgyakat lehetően a jelen utasítás 182. pontjának 5. alpontjában foglaltak szerint kell leírni.

Ha az az egyén, akire vonatkozóan az örs tudakozódni akar, el van fogva, vagy ha veszély van a késedelemben, akkor meg van engedve, hogy az örs (járőr) a nyomozó alosztálynál távbeszélőn (távíráttal) tudakozódjék.

Ha az örs olyan egyénre vonatkozóan tudakozódott, akinek az örsön figyelőlapja van, akkor a nyomozó alosztálytól beérkezett válasszal ellátott tudakozólapot, illetve a nyomozó alosztály esetleges külön írásbeli értesítését a figyelőlaphoz kell csatolni.

A tudakozólapokat nem kell iktatni s visszaérkezésük után — ha a nyomozó alosztály válasza nemleges — meg kell semmisíteni. Ha a nyomozó alosztály válasza igenlő, azt — feltéve, hogy nem kellett az illető egyén figyelőlapjához csatolni — a vonatkozó irattári ügyiratokhoz kell mellékelni.

187. A nyomozó alosztály válaszána bevárása címen a Szut. 322. pontjának 1. bekezdésében előírt határidőt nem szabad meghosszabbítani. Ha azonban a gya-

nusítottat még a válasz beérkezése előtt kellene az illetékes bíróságnak vagy hatóságnak átadni, az átvevő bíróság vagy hatóság figyelmét erre a körülményre — esetleg csak szóval is — fel kell hívni. Ha pedig a nyomozó alosztály az illető, már átadott egyénre vonatkozóan az örsrel utólag olyan adatokat közölne, amelyek az elfogott egyén cselekményeinek a bíróság vagy hatóság által való elbírálását befolyásolhatják, azokat ez utóbbinak pótlóan be kell jelenteni.

188. Magánszemélyek kérésére valaki vagy valami után tudakozódni, vagy a nyomozó alosztály által az örs rendelkezésére bocsátott adatokat hivatlanokkal közölni nem szabad.

Azt, hogy valaki valamely bűncselekmény miatt előzően büntetve volt-e vagy sem, az örsnek csak a jelen utasítás 72. pontjában megjelölt célból és csak az ott előírt módozatok szerint szabad megállapítania.

44. §.

A személyleírás.

189. A Szut. 546. pontjában elrendelt esetben megőrzés végett, a jelen utasítás 182. pontjának 1., 2., 3. és 6. alpontjaiban, továbbá a 183. pont a) alpontjában foglalt esetekben pedig a nyomozati bejelentésekhez való csatolás végett a gyanúsítottról személyleírást kell felvenni. Erre a célra a 8. melléklet szerinti ürlap szolgál.

A tudakozólaphoz személyleírást nem kell csatolni, mert a tudakozólapon levő személyi adatok elegendők arra, hogy azok alapján valakit a nyilvántartásban megtalálni vagy azonosítani lehessen.

A személyleírási ürlap mindig a leírt egyén bűnügyére vonatkozó iktató (iratcsomó) számot kapja.

190. Az ürlap első oldalán a „Személyleírás“ című szó alatt levő „Jelenlevőről“ szó azt jelenti, hogy a személyleírást a leíró közvetlenül a leírt egyénről, vagyis annak személyes jelenlétében vette fel, míg az ez alatt levő „Bemondás alapján“ megjelölés azt jelenti, hogy a leíró a személyleírást nem a leírt egyén jelenlétében, hanem annak távollétében (pl. a gyanúsított megszökése

után) saját emlékezetéből vagy a mások bemondása alapján vette fel. Az utóbbi módon szerkesztett személyleírás kevésbé pontos és megbízható. A leírás megkezdése előtt a két megjelölés közül azt, amelyik az adott esetben helytelen, piros iróval át kell húzni.

A személyleírási ürlapot iróval, de jól olvashatóan is ki lehet tölteni.

Azokra a kérdőpontokra, amelyekre a választ beírt szöveggel kell megadni, rövid, világos és félre nem érthető feleletet kell adni. Ha valamelyik bejegyzett adat nem bizonyos, akkor utána zárójelben kérdőjelet (?) kell tenni, ha pedig valamely kérdőpontra adat hiányában egyáltalában nem lehet válaszolni, a kérdőpont után a szöveg helyére vízszintes vonalkát kell húzni.

191. A leírt egyén testi, szellemi és erkölcsi tulajdonságaira és jellegzetességeire vonatkozó kérdőpontok után az ürlap az összes lehetséges válaszokat is tartalmazza, a leírónak tehát nincs egyéb teendője, mint hogy a helyes válaszokat vagy szavakat fekete tintával vagy iróval aláhúzza. Ha a leírt egyénnek a kérdőpontban foglaltak tekintetében nincs jellegzetessége, vagy ha az adat, amit alá kellene húzni, ismeretlen, akkor az erre vonatkozó: „nincs jellegzetessége“ vagy „ismeretlen“ szavakat kell aláhúzni.

Olyan jellegzetességeket, amelyek a személyleírási ürlapon levő egyes felsorolásokból esetleg mégis hiányzanának, a felsorolások végein üresen hagyott helyekre kell beírni, az olyanokat pedig, amelyek a leírt egyén felismerése szempontjából mint „különös ismertetőjelek“ jöhetnek tekintetbe, piros iróval kell aláhúzni.

A „Megjegyzés“-be olyan adatokat kell beírni, amelyeknek felemlítése szükségesnek látszik, de amelyekre nézve az ürlap nem tartalmaz kérdőpontot.

45. §.

A Nyomozati Értesítő és a nyomozókulcs kezelése.

192. A budapesti nyomozó alosztály által kiadott „Nyomozati Értesítő“-ket sorszám szerinti sorrendben, vettemezés és iktatás nélkül kéregpapírból készült fedő-

lapok alatt az örsiroda íróasztal „A“ fiókjában kell megörizni. Ezeket az örsparancsnok az örsre való beérkezésük után az örsre beosztott összes csendőröknek kiosztja, akik azt átolvasni és ennek bizonyosságául aláírni kötelesek.

A Nyomozati Értesítőben szereplő azoknak az adatoknak az első sorát, amelyek az örskörlet területére vonatkoznak, kék írónnal, az olyan egyének neveit pedig, akik az örsöt közvetlenül érdeklik (Szut. 354. pont), piros írónnal alá kell húzni. Ez utóbbiakról a Csüsz. 47. §-ának rendelkezései szerint figyelőlapot kell kiállítani.

193. A nyomozókulcsot a budapesti nyomozó alosztály negyedévenként adja ki annyi példányszámban, hogy azzal az örs rendszeresített létszámának egyharmada ellátható legyen.

A nyomozókulcsot minden járőrvezető köteles szolgálatba mindig magával vinni.

194. A nyomozókulcsot a Bűnügyi Körözések Lapja, illetve a Nyomozati Értesítő alapján azok kézhezvétele után azonnal és mindig ki kell egészíteni. Nevezetesen az egyes kezdőbetűk után hagyott üres rovatokba be kell írni:

a) a Bűnügyi Körözések Lapjából azoknak a neveit és a rövidített személyi adatait, akiknek a letartóztatása el van rendelve, továbbá az elveszett személyazonossági igazolványok és más, névre szóló okmányok tulajdonosainak a neveit;

b) a Nyomozati Értesítőből azoknak a neveit és a személyi adatait, akiknek nyomozata végén „Bev.“ jelzés áll és végül

c) át kell húzni azoknak a neveit, akiknek a körözése (nyomozata) hatályon kívül lett helyezve.

Állandóan és idejében nem helyesbített nyomozókulcs értéktelen.

195. A nyomozókulcsba az egyes személyek következő adatait kell beírni:

Név (veszélyes gonosztevőknél piros, másoknál fekete írónnal aláhúzva), *születési év* (kor), *foglalkozás*, a *bűncselekmény* (röviden), amellyel gyanúsítva van és végül a *Bűnügyi Körözések Lapja*-nak (Bk.) vagy a *Nyomozati Értesítőnek* (Nyé.) *azt a számát*, amely az

illető körözését tartalmazza. Ha valakinek több neve (álneve) van, akkor a megfelelő kezdőbetűk alatt valamennyit be kell vezetni, a személyi adatokat azonban csak a valódi névnél, illetve, ha az nem ismeretes, az illető által használt annál a névnél kell bevezetni, amely kezdőbetűje szerint a betűrendben legelőször fordul elő, az illető többi nevével pedig csak utalni kell arra a névre, amely után a személyi adatok is be vannak vezetve. (Pl. Kardos István — lásd: Bálint János.)

Ha a nyomozókulcsba bevezetett egyénnek olyan különös ismertetőjele van, amelynek alapján az illetőt a nyomozókulcs végén levő, ismertetőjelek szerinti csoportosításba is be lehet illeszteni, akkor oda csak azt a nevet kell — személyi adatok nélkül — beírni, amely alatt az illető személyi adatai, a betűrendes névsorban feltalálhatók.

196. Természetes, hogy valakinek a nyomozókulcsban való keresése alkalmával is az illetőt nemcsak a nyomtatott, hanem a később kézírással beírt névsorban és — ha ismertetőjele van — az ismertetőjelek szerint való csoportosításban is keresni kell. A keresés — ha lehetséges — ne az érdekelt egyén jelenlétében történjék.

Minden nyomozókulcsot első oldalának jobb felső sarkában címnyomóval kell ellátni. Az utólagos bejegyzéseket, valamint a törléseket jól olvasható módon, írónnal kell eszközölni.

Új nyomozókulcsok átvétele esetén a régieket a szárnyparancsnoksághoz fel kell terjeszteni, amely azokat megsemmisíti. A nyomozókulcsnak gondatlanságból való elvesztése fegyelmi felelősséggel jár.

46. §.

Az ujjnyomatok felhasználása.

197. Az ujjnyomatok felvételének célját a Szut. 13. melléklet 9. §-a tartalmazza. Az ott leírt esetekhez a következőket kell megjegyezni:

1. *Személyazonosság megállapítása céljából* ujjnyomat felvételének akkor van helye, ha valamely elfogott egyén ellen alapos gyanu merült fel arra nézve,

hogy különösen súlyos bűncselekményt követett el, be-
mondott vagy esetleg okmányokkal is igazolt személy-
azonossága pedig kétesnek látszik. Ilyen esetben az ujj-
nyomatlapot — amelynek mind a tíz ujj teljes és tiszta
lenyomatát kell tartalmaznia — tudakozólap nélkül
„A m. kir. csendőrség összekötő tisztjének Budapest,
Főkapitányság“ címre kell beküldeni. Meg kell azon-
ban jegyezni, hogy az Országos Bűnügyi Nyilvántartó
Hivatal — amelynek révén a csendőr összekötőtiszt a
szükséges adatokat megállapítja — a gyanúsított sze-
mélyazonosságát a beküldött ujjnyomat alapján csak
akkor tudja megállapítani, ha az illető megelőzően a bí-
rórság által büntetve volt. A csendőr összekötőtiszt eset-
leges nemleges válasza tehát nem bizonyítja azt, hogy az
illető nincs körözve, vagy pedig, hogy bűncselekmény-
nyel nem gyanúsítható.

2. *A helyszínen maradt ujjnyomok felkeresését és
lerögzítését*, ha a helyszínelő al csoport kiszállása vár-
ható, elsősorban annak kell eszközölnie. Ha azonban a
helyszínelő al csoport a helyszínére nem szállott ki, vagy
ha az ujjnyomokat az örs fedezte fel és rögzítette meg,
akkor azokat szintén az összekötőtiszthez kell beküldeni.
Ha az ujjnyom kisebb, postán is szállítható tárgyon
van, célszerű az összekötőtiszthez magát a tárgyat is
beküldeni, a csomagolást azonban óvatosan kell végezni,
hogy az ujjnyom szállítás közben le ne törlddjék.

3. Ha egy vagy több, a bűncselekmény színhelyén
talált ujjnyomot gyanúsított személyek ujjlenyomatai-
val kell összehasonlítani, akkor azokat az illetékes kerü-
leti nyomozó alosztályparancsnoksághoz kell beterjesz-
teni.

198. Nyilvántartási célokra a csendőrség ujj-
lenyomatokat nem vesz fel.

47. §.

Az eseményjelentés.

199. A szolgálatban álló csendőr által a Szut. 90. §-a
értelmében az örsre bejelentett, valamint az örsparancs-
nok által észlelt vagy más úton tudomásul vett és a jelen
utasítás 9. mellékletében felsorolt rendkívüli események-

nek az ott megjelölt helyekre való bejelentése az örs-
parancsnok feladata.

A rendkívüli eseményekről szerkesztett jelentést
„eseményjelentés“-nek nevezzük.

Az eseményjelentés nem azonos a nyomozati be-
jelentéssel. Az előbbi elsősorban az előljáró parancsnok-
ságok, illetve az illetékes kerületi nyomozó alosztály
tájékoztatására szolgál, míg az utóbbit — amelyet min-
dig csak a budapesti nyomozó alosztályhoz kell beter-
jeszteni — a Nyomozati Értesítőben vagy a sajtóban
való közzététel céljából kell megtenni.

200. *A budapesti 1. nyomozó alosztálynak* nemcsak
szorosan azokat az eseményeket kell bejelenteni, ame-
lyeknek bejelentése a jelen utasítás 9. mellékletében el-
van rendelve, hanem egyáltalában minden olyan ese-
ményt, amely a csendőrséggel vonatkozásban áll és
amelynek a napi sajtóban való közzététele a közbizton-
ság vagy a csendőrség érdekében állónak látszik. Ilyenek
lehetnek pl. a csendőrség tiszteletére vagy a testületen
belül rendezett nagyszabású ünnepek, kitünteté-
sek stb.

Egyébként azt, hogy a csendőrségnek milyen köz-
biztonsági természetű vagy nyomozásra vonatkozó híre-
ket szabad a sajtóval közölnie és milyeneket nem, a je-
len utasítás 106. és 107. pontjai szabályozzák.

A beküldött bejelentések vagy hírek valóságáért, to-
vábbá azért, hogy azok ne tartalmazzanak olyan adato-
kat, amelyeknek a sajtóban való közlése a jelen utasí-
tás 107. pontja értelmében tiltva van, az aláíró szemé-
lyében felelős.

A budapesti csendőr kerület területén fekvő örsök
a budapesti nyomozó alosztálynak minden esetben, tehát
akkor is csak egy eseményjelentést terjesztenek be, ha
a 9. melléklet a budapesti és a kerületi nyomozó alosztá-
lyokhoz külön-külön eseményjelentés felterjesztését ren-
deli is el.

Olyan bűncselekmény esetében, amelyről az örs an-
nak tudomásulvétele után azonnal „Nyomozati Bejelen-
tés“-t terjesztett fel a budapesti nyomozó alosztályhoz
(azért, hogy az a Nyomozati Értesítőben közzétéssék),
az ugyanezen nyomozó alosztályhoz írásban teendő külön

eseményjelentést mellőzni lehet, mert az alosztály a szükséges adatokról a nyomozati bejelentésből is tudomást szerez.

A budapesti nyomozó alosztály részére szánt, írásban megteendő eseményjelentéseket is olyan külön borítékban és olyan módon kell postára adni, amint azt a jelen utasítás 181. pontja a nyomozati bejelentésre vonatkozóan előírja.

48. §.

A nyomozó alosztályok igénybevétele az örsök által nyomozások esetén.

201. A jelen utasítás 38. pontjának 1—30. alpontjaiban felsorolt bűncselekmények közül azokat:

a) amelyek a helyi jelentőséget meghaladják, vagy országos jelentőséggel bírnak;

b) amelyek közfeltűnést keltettek;

c) amelyeknek nyomozása szövevényes voltuknál fogva bonyolultnak ígérkezik;

d) amelyekre nézve az a gyanu áll fenn, hogy másutt elkövetett sorozatos bűncselekményekkel kapcsolatosak;

e) amelyeknél a nyomozás megindításához vagy a gyanúsított személyének megállapításához minden támpont hiányzik;

f) amelyeknél a helyszínen talált állapotnak a helyszínelő alcsoport által való megrögzítése célszerűnek mutatkozik;

g) amelyeknek nyomozása során előreláthatóan egyenruhás vagy polgári ruhás nyomozókra is szükség lesz

az örsök azok tudomásulvétele után azonnal, tehát még a nyomozás megindítása előtt az illetékes kerületi nyomozó alosztálynak távbeszélőn vagy távirattal bejelenteni kötelesek.

Ha kétség merül fel aziránt, hogy egy bizonyos bűncselekményt be kell-e jelenteni vagy sem, akkor mindig a bejelentés mellett kell dönteni.

202. A bűncselekményekről tett bejelentések alaki szabályokhoz kötve nincsenek, de tartalmazniok kell

mindazokat az adatokat, amelyek alapján a nyomozó alosztály megállapíthatja, hogy mi történt és hogy helyszíni szemlére vagy polgári ruhás nyomozók kirendelésére van-e szükség vagy nincsen?

Minden örsnek jogában áll feltűnés nélküli puhatolások vagy megfigyelések céljára a nyomozó alosztálytól polgári ruhás csendőrök kivezénylését kérni, még akkor is, ha bűncselekmény még nem volt is megállapítható, illetve, ha valamely bűncselekménynek még csak olyan gyanuja forog fenn, amelynek alapján — további puhatolás, megfigyelés vagy adatgyűjtés nélkül — nyíltan még nem lehet fellépni.

203. Ha bűncselekmény esetében a nyomozó alosztály helyszínelő alcsoportjának kiszállása várható, az örsparancsnok (járőrvezető) gondoskodni köteles arról, hogy annak megérkezéséig, illetve ha hatósági kiszállás is várható, annak megtörténtéig a bűncselekmény színhelye és lehetően a környéke is változatlan állapotban megőriztessék. A helyszínelő alcsoport munkájánál annak a járőrnek, amely az örs részéről a nyomozást folytatja, jelen kell lennie.

Ha a nyomozó alosztály az örs támogatására egyenruházott járőrt rendelt ki, a járőrvezető, amennyiben az örsparancsnoknál rendfokozatban alacsonyabb, vagy rangban fiatalabb nála, jelentkezni és a továbbiakban az örsparancsnok utasításai szerint eljárni köteles. Ha pedig az örsparancsnoknál rangban idősebb, a nyomozás során az örsparancsnokkal egyetértően jár el. A nyomozó alosztály által kivezényelt egyenruházott csendőröket az örsbeli legénységgel együtt és lehetően úgy kell szolgálatra alkalmazni, hogy a járőr egyik tagja örsbeli, a másik tagja pedig nyomozó alosztálybeli legyen. A járőrvezetőt a rangviszonyok szerint kell kijelölni.

204. A polgári ruhás csendőrök megérkezésüket az örsparancsnoknak alkalmas módon és feltűnés nélkül jelentik, az örsparancsnok velük szintén feltűnés nélkül köteles érintkezni. A polgári ruhás nyomozók kirendelése és a nyomozásban való részvétele szolgálati titok, arról tehát illetékteleneknek tudomással bírniok nem szabad.

205. Az a körülmény, hogy a nyomozó alosztály valamely örs támogatására egyenruházott vagy polgári ruhás csendőrököt rendelt ki, vagy hogy a nyomozásba a nyomozó alosztály egyáltalában beleavatkozott, sem az örsparancsnokot, sem pedig az örs járőreit nem mentesíti semmiféle olyan kötelezettség alól, amely őket a nyomozás során a Szut. értelmében terheli.

206. A nyomozó alosztály által kivezényelt csendőrököt csak addig szabad visszatartani, amíg reájuk okvetlenül szükség van. A nyomozás befejezése után azt a nyomozó alosztálybeli csendőrt, aki erre a nyomozó alosztályparancsnokságtól megbízást nyert, a feljelentés fogalmazványának megszerkesztése végett vissza lehet tartani, a feljelentést azonban az örsparancsnok írja alá.

A nyomozó alosztály helyszínelő alcsoportja által az örs számára készített fényképfelvételeket, rajzokat, vázlatokat, ujj- és egyéb nyomokat, mintázatok, becsomagolt bűnjeleket, helyszínleírást stb. stb. az örs feliratával kell ellátni és a feljelentéshez kell csatolni.

207. Olyan esetekben, amikor a nyomozó alosztálynak egyenruhában vagy polgári ruhában nyomozó járőrei önálló nyomozást, megfigyelést vagy puhatolást stb. folytatnak (pl. olyan bűncselekmények ügyében, amelyek nagyobb területre vagy több örs körletére kiterjedő nyomozást tesznek szükségessé), az örsök őket kérelmükre a legmesszebbmenő támogatásban kötelesek részesíteni.

208. A nyomozó alosztály által kivezényelt azon járőrök ellenőrzése, melyeknek vezetője az örsparancsnoknál rangban fiatalabb, az illetékes örsparancsnok feladata; az örsparancsnoknál idősebb járőrvezetőt az illetékes szakaszparancsnok ellenőrzi.

A nyomozó alosztály egyenruházott járőreinek ellenőrzése ugyanúgy történik, ahogy az a Szut. 39. §-ában az örsbeli járőrökre nézve elő van írva, azzal a különbséggel, hogy az ellenőrzés megtörténtét a nyomozó alosztály által kivezényelt csendőr járőrnaplójában a legutolsó bejegyzés után minden esetben, tehát akkor is be kell jegyezni, ha nem ő a járőrvezető.

Az örskörletben nyomozó vagy puhatoló polgári ruhás csendőrököt az ellenőrzésre hivatott parancsnok

— esetleg az illetőkkel való személyes érintkezés nélkül is — minden esetben, tehát akkor is figyelemmel kísérni, illetve feltűnés nélkül ellenőrizni köteles, ha ők nem az örs támogatására rendeltettek is ki, vagyis, ha önállóan működnek. Az ellenőrzésnek főleg arra kell kiterjednie, hogy az illető polgári ruhás csendőr szolgálatára valóban szükség van-e, kilétét indok nélkül nem fedte-e fel, feladatát lelkiismeretesen teljesíti-e és hogy egyáltalán nem tanúsít-e meg nem engedett magatartást.

Az ellenőrzés során szerzett hátrányos észleletekről az örsparancsnok a nyomozó alosztályparancsnoksághoz azonnal jelentést tenni köteles.

209. Polgári ruhás csendőrököt azon az örsön, amelynek székhelyén vagy körletében szolgálatilag működnek, csak igen kivételesen és olyan aggálytalan esetben szabad elhelyezni és élelmezni, ha ez a nyomozás eredményét nem veszélyezteti.

49. §.

Nyomozó járőrök eljárása Budapesten.

210. Azok a csendőr járőrök, amelyek nyomozás vagy nyomozó cselekmények foganatosítása vagy puhatolások stb. eszközzése végett Budapesten megjelennek, megérkezésük után azonnal, tehát a pályaudvarról egyenesen és szolgálati működésük megkezdése előtt a nap bármely szakában a rendőrfőkapitányságra (Zrínyi-utca 1. sz.) menni és ott „A m. kir. csendőrség összekötőtisztjénél” jelentkezni tartoznak, ahol a szolgálati tennivalóikra vonatkozó további útbaigazítást és támogatást megkapják.

211. A Budapesten nyomozó járőrök szolgálati lapjait csak a rendőrségnél levő csendőr összekötőtiszt, illetve az ő távollétében csak az ott ezzel megbízott (ügyeletes) altiszt igazolhatja.

A Budapesten nyomozó járőröknek pihenőt Budapest területén csak a rendőrség mellett levő csendőr összekötőtiszt által rendelkezésükre bocsátott átvonuló szobában szabad tartaniok.